

Jó Pajtás

2018. XI. 8.

72. évf., 31. szám

MÚLTIDÉZŐ

Száz éve ért véget az I. világháború

**A 8. SZŰCS IMRE VERS- ÉS PRÓZAMONDÓ
VERSENYÜNK ELŐTT**

Udvarnok várja a tehetségeket

ÓBECSEI PETŐFI SÁNDOR ISKOLA

Hatvanéves a Figyelő – Sveznalica

ÉLŐ KÖRNYEZETÜNK

A daruvonulás az úrből is látszik

43. sakkversenyünk

házigazdája volt az óbecsei Samu Mihály iskola

Kopunovity Dániel, a topolyai Csáki Lajos iskola hatodikosa

A világháló mindig segít

Kopunovity Dániel, a topolyai Csáki Lajos iskola hatodikosa

Az elmúlt tanévben látogattunk el a topolyai Csáki Lajos iskolába, és a sok tehetséges tanuló között ismertük meg végre személyesen is régi „ismerősünket”, Kopunovity Dánielt, aki szinte hétről-hétre jelentkezik egy-egy megfejtéssel. A címoldali fotó is akkor készült. Időközben Dani hatodikos lett, de maradt hűséges olvasónk. Élete első „kisinterjúját” nekünk adta, olvassátok:

* **Mivel az egyik legszorgalmasabb nyere-ményfejtőnk vagy, feltételezzük, hogy a fejtő-rőket, de a Jó Pajtást is kedveled. Mi az, amit szívesen elolvasol újságunkban?**

– Legelőször mindig A helyes válasszal könyvet nyerhetsz! rovatot olvasom el. Ha nem tudom rá a választ, a világhálón utána nézek. Talán legjobban szeretem a Vihogi, a Tud-tech, a Kaleidoszkóp rovatokat. De lapozás közben, ami megragadja a figyelmemet, azt mindig elolvasom. Volt olyan, hogy a Rügyfakadásból merítettem ihletet a fogalmazáshoz.

* **Kedvenc tantárgyaid?**

– Kedvenc tantárgyam a magyar nyelv és az informatika.

* **Mit hiányolsz a suliból?**

– Rövidek a szünetek.

* **Szabadidőben mivel foglalkozol szívesen?**

– Kerékpározni, olvasni, számítógépen játszani szeretek a legjobban. A számítógép azért jó, mert minden kérdésre, ami érdekel, megtalálom a választ. A nyereménykérdésre is!

* **Pályaválasztáson törted már a fejed?**

– Mivel a magyar és az informatika a kedvencem, valami olyant szeretnék választani, ami ezekkel kapcsolatos. Egyenlőre ezt még nem tudom biztosan.

Daninak további sikereket kívánunk, és azt is természetesen, hogy maradjon hű olvasónk!

N-a

Fotó: Ótos András

JÁTSSZUNK EGYÜTT KARÁCSONYIG!

6 hét – 6 kérdés – 12 ajándék

Nyerd meg te a főnyereményt, a Huawei-táblagépet

Íme karácsonyi nyereményjátékunk második szelvénye, amit a múlt hetihez hasonlóan ki kell tölteni és megőrizni. Amikor a hat szelvény megjelenik – november 1., 8., 15., 22., 29. és december 6. napján –, már egész közel járunk majd karácsonyhoz.

A hat szelvényt borítékba kell zárni, megcímezni és elküldeni címünkre: **Jó Pajtás, 21 000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1.** Úgy határoztunk, hogy egy hiányzó szelvényt megbocsátunk, tehát legalább öt szelvényt kell beküldeni ahhoz, hogy részt vehessetek a sorsoláson. Az utolsó szelvény megjelenése, vagyis december 6-a után várjuk a borítékokat, melyeknek legkésőbb december 14-éig (12 óráig) kell szerkesztőségünkbe érkezniük ahhoz, hogy dobozba

kerüljenek és részt vegyenek a sorsoláson. A sorsolás eredményét a december 20-án megjelenő félévzáró, karácsonyi dupla számunkban tesszük közzé, így nagy eséllyel a fenyőfa alá kerülhet a nyeremény.

Régóta nem szerveztünk számotokra ilyen fajta játékot, épp ezért bízunk benne, hogy játékos kedveteket előcsalogatjuk, és karácsonyra már valaki a fenyő alá teheti valamelyik nyereményt:

A főnyeremény egy Huawei T3 10-táblagép (értéke 20 ezer dinár, technikai jellemzői: 9,6”, 2 GB memória...)

További nyeremények:

- hat T'nB vezeték nélküli számítógépegér
- két féléves Jó Pajtás-előfizetés
- három Jó Pajtás-falinalptár Jó Pajtás feliratú bögrével és tollal

Udvarnok várja a vers- és prózaírókat!

A 8. Szűcs Imre Gyermekvers- és Prózaíró Versenyünket szombaton, **november 10-én 10 órai kezdettel** tartjuk a begaszentgyörgyi **Szent Száva iskola udvarnoki kihelyezett tagozatának épületében (Tito marsall u. 2.)**. Reméljük, ismét szép számban érkeznek vetélkedő tanulók Vajdaság minden tájáról, velük tartanak felkészítő pedagógusai is, és a vajdasági magyar vers és próza egyfajta ünnepévé tesszük a napot.

A Szent Száva iskola

Fontos tudnivaló:

* A vers mellett prózai szöveggel is lehet versenyezni, minden olyan prózai mű számításba jön, melynek ismert a szerzője. Feltétel, hogy az előadandó mű vajdasági magyar írótól származzon.

* A teljesítményt háromtagú szakzsűri értékeli **Molnár Krekity Olga, Kovács Jolánka, Bartha Júlia összetételben.**

* A díjazottak könyvjutalomban és oklevélben részesülnek. Egyéb meglepetés sem kizárt.

* Egy-egy mű előadása ne haladja meg az 5 percet!

* Négy kategóriában zajlik a verseny: 1–2., 3–4., 5–6., 7–8. osztály. Minden korcsoport esetében az első három helyezettet díjazzuk.

* Az útiköltséget sajnos nem áll módunkban megtéríteni.

* Mindennemű kérdéssel a szerkesztőséghez fordulhatnak a 021/457-100-as telefonszámon (illetve: Nagy Magdolna szervező: 064/80-55-023), vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címen.

Lapunk egykori szerkesztője, Szűcs Imre 1974-től 1991-ig öt verseskötetet adott közre, halálának 20. évfordulóján, 2011-ben szervezte meg a Jó Pajtás szerkesztősége a róla elnevezett első gyermekversmondó versenyt.

Idén mikor/mivel kezdődik a karácsonyi ünnepkör?

Neved .....

Iskolád, osztályod, helység

2. szelvény

43. SAKKVERSENYÜNK FÉL ÉVSZÁZAD ALATT

A hatvannégy mező kismesterei

Az óbecsei Samu Mihály iskola volt sakkreménységeink vendéglátója – Összesítettben ismét az újvidéki Kosta Trifković iskola csapata diadalmaskodott – Harmadik egyéni bajnoki címét gyűjtötte be a magyarcsernyei Nagy Anita – Zimonyi és batajnyci résztvevők sakkversenyünkön

Illik-e magánjellegű közléssel kezdeni az olyan jelentős rendezvényről szóló beszámolót, mint amilyen a hétvégén az óbecsei Samu Mihály iskolában megtartott sakkversenyünk volt? Engedtessek meg nekem, hogy ezt tegyem. Az ötven évvel ezelőtt Csókán megtartott első Jó Pajtás Kupáról lemaradtam, pedig nagyon szerettem volna ott lenni. Az akkori szabályok értelmében ugyanis négytagú csapatok vehettek részt, én viszont az újvidéki József Attila iskolában csak az ötödik (vagy hatodik?) sakkozó voltam. A négy legjobb utazott el és nyerte meg a versenyt. Nélkülöm. Pont!

A magánjellegűről a közérdekűre áttérve kezdjük azzal, hogy óbecsei házigazdáink olyan parádés szervezéssel hozták tető alá a versenyt, és olyan gördülékenyen bonyolították le, hogy kívülről talán azt gondolhatná, könnyű ezt megcsinálni. Tufegdžić Mónica igazgatótól a segítőkész gondnokig, meg a vendégeket kávéval, téával kínáló hölgyig mindenki a száz-egynéhány kis sakkozónak meg az őket kísérő szép számú szülőnek, tanárnak, sakkoktatóknak... a kívánságát leste. És ment minden, akár a karikacsapás. Tegyük hozzá, hogy a korántsem ificsapatba tartozó iskolaépület ragyogott a tiszaságtól, és van egy sanda gyanúnk, hogy ez nem a rendezvény tiszteletére volt így, hanem mindig így van.

A torna szakmai lebonyolítását – egyszer majd utánaszámolunk, hanyadszor – ismét Brindza István nemzetközi bíró vállalta. Róla nem árt tudni, hogy szakmai berkekben európai viszonylatban is tekintélynek számít, ennek ellenére szerkesztőségünk felkérésének rendszeresen eleget tesz. A fél évszázados hagyomány, a folytonosság ugyanis jelent valamit. Erről bőve-

A legjobb eredményt produkáló iskolának Tufegdžić Mónica, a Samu Mihály iskola igazgatónője adta át a legnagyobb serleget

ben máskor. Most maradjunk annyiban, hogy a sakkszövetség honlapján is meghirdetett versenyünkre először neveztek be zimonyi és batajnyci versenyzők is. A világhálóknak köszönhetően a jó hír, lapunk saktornájának a hírneve egyre inkább terjed. Csak futólag mondjuk, hogy hazánk olimpiai válogatottjának két tagja (Márkus és Šolak) is ezen a versenyen kezdte pályafutását, de ide kívánczok Dejan Omorjan neve is, aki tizenhét évesen FIDE-mester, élvonalbeli

csapatok szerződtetik, ám két évvel ezelőtt még a Jó Pajtás Kupában szerepelt a Kosta Trifković iskola csapatának tagjaként. Az a csapat akkor diadalmaskodott. Akárcsak most Óbecsén is.

A Ljubiša Kuzmanović sakkoktató által vezetett csapat idén nem indult esélyesként, hiszen kulcsemberei úgymond kiöregedtek ebből a versenyből. Csakhogy idén nem az életévek száma, hanem a sakkoktatás színvonala és a játékerő határozta meg, ki kerül a dobogóra. Kezdjük Anitával!

A magyarcsernyei Nagy Anita korábban már kétszer megnyerte tornánkat, és senkit sem lepett meg, hogy ez harmadszor is sikerült neki. De írásban adjuk, sose ment nehezebben. A hétfordulós svájci rendszerű versenylebonyolítás ugyanis lehetővé teszi, hogy tömeges versenyeken egyesek a surranósávbán, több fordulón át gyengébb ellenfelekkel játszva gyűjtögetssék a pontokat. Anitának ebből nem jutott. Már a kezdetek kezdetén erős ellenfeleket sorsolt neki a párosítás, és szinte valamennyi fordulóban kemény küzdelmeket kellett vívnia. A legnagyobb megpróbáltatást a batajnyci lányokkal – Mila Radenkovićtyal és Ivana Vukašinnal – vívott játszmák jelentették. A mindent eldöntő utolsó fordulóban Anitának a döntetlen is elegendő volt a diadalhoz. Kemény küzdelem alakult ki, gyaloghátrányból egy parádés tisztnyeréssel Anita nyert állásba került, majd fordult a kocka, és a batajnyci kislány visszanyerte a tiszteket. A bekövetkező időzavarban és a háromesélyes bástyavégjátékban az ellenfelek a lépésméltás mellett döntöttek, így Anita lett/maradt a bajnok, míg a batajnyci lányok meg-szerezték a csapatgyőzelmet.

A fiúk mezőnyében a zimonyi Aleksa Alimpić diadalmaskodott. Sejtettük, nem azért neveztek

Leskovac és Alimpić mindent eldöntő játszmája, a szurkolók és Brindza István főbíró előtt

Dragoslav Jovanović, a házigazda Samu Mihály iskola sakkszakcsoportjának vezetője nagy segítségünkre volt

A legeredményesebbek érmet, serleget vihetnek haza

Juhász Éva Luca

A bácskossuthfalvi Sötét Luca és Gáspár Kamilla a verseny legfiatalabb résztvevői

be versenyünkre, mert a pusztai részvételt tartják fontosnak, hanem játéklehetőséget akarnak biztosítani egy jó sakkozóknak. Így is volt. Olimpiai sikeresen vette az akadályokat, mígnem a hatodik fordulóban Nikola Leskovac, az újvidéki József Attila negyedikese alaposan próbára tette nemcsak tudását, hanem szerencséjét is. Leskovacnak egy megnyertnek számító, gyalogelőnyös huszárvégjátékot „sikerült” elveszítenie. Ám igen beszédes az a tény, hogy a három évvel idősebb, és sokkal tapasztaltabb ellenféllel szemben nyerhető állást tudott kiépíteni. Ezen a tornán ugyanis a kirobbanó tehetségeknek számító alsósok kerültek előtérbe.

Ez a csapatgyőztes újvidéki Kosta Trifković iskola esetében is megnyilvánult, hiszen a csapatban csak egy nyolcadikos volt, ketten pedig alsósok. A második helyre került zentai Stevan Sremac iskola csapatában is két alsós versenyzett, Kincses Kristóf csak másodos, Szabó Marko pedig negyedik. Kincsesről nem árt

megjegyezni, hogy igen sokra viheti, ha valakinek sikerül megtanítania arra, hogy mattot nemcsak adni lehet, hanem kapni is. A hét fordulós ötödik győzött, de a két elveszített játszmát – ott voltunk, láttuk – védekezve megnyerhette volna. Csapatversenyben a harmadik helyre a csúrogiak kerültek. A sorrend valójában nem arról szól, mennyire okosak és rátermettek a gyerekek, hanem arról, hogyan és mennyit foglalkoznak velük. A sikerhalmozás azokra a csapatokra, azokra az iskolákra jellemző, amelyekben akár szakoktató, akár hozzáértő tanár, akár a sakkban járatos szülő egyengeti a tehetségek útját. A pusztán kedvtelésből való sakkozás egyre ritkább, mert ha már művelik a gyerekek, akkor tegyék azt úgy, ahogy a nagykönyvben írja. A Jó Pajtás sakkversenyének fél évszázados fennállása után ez az óbecsei üzenete.

Buzás Mihály

Fotó: Nagy Magdolna és Buzás Mihály

Eredmények

Lányok, kiscsoport: 1. Lana Vulin (Aleksa Šantić) 5, 2. Berényi Dorina (Miroslav Antić, Palics) 4, 3. Branislava Naumov (Bratstvo–jedinstvo, Verbász) 3,5, 4. Sötét Luca (Id. Kovács Gyula, Bácskossuthfalva) 3, 5. Teodora Vukelić (Csáki Lajos, Topolya) 2,5 pont.

Lányok, nagycsoport: 1. Nagy Anita (Petőfi Sándor, Magyarcsérnye) 6,5, 2. Mila Radenković 5 (Svetislav Golubović Mitraljeta, Batajnica) 6, 3. Ivana Vukašin (Svetislav Golubović Mitraljeta, Batajnica) 5,5, 4. Anđela Arbutina (Vuk Karadžić, Bajmok) 5, 5. Berényi Nikolett (Miroslav Antić, Palics) 5 pont.

Fiúk, kiscsoport: 1. Strahinja Stanić (Branko Radičević, Hódság) 6, 2. Nikola Leskovac (József Attila, Újvidék) 5, 3. Szabó Markó D (Stevan Sremac, Zenta) 5, 4. Mateja Roganović (Bratstvo–jedinstvo, Verbász) 5, 5. Kincses Kristóf (Stevan Sremac, Zenta) 5 pont.

Fiúk, nagycsoport: 1. Aleksa Alimpić (Mihajlo PUPin, Zimony) 6,5, 2. Vukašin Orlić (Kosta Trifković, Újvidék) 6, 3. Aleksa Tepić (Kosta Trifković, Újvidék) 6, 4. Ivan Berenić (Đura Jakšić, Csúrog) 5, 5. Danilo Rajkov (Miloje Čiplić, Törökbecse) 5 pont.

Lányok csapatversenye: 1. Svetislav Golubović Mitraljeta (Batajnica) 11,5, 2. Dr. Tihomir Ostojić (Tiszaszentmiklós) 10, 3. Miroslav Antić (Palics) 9, 4. Kosta Trifković (Újvidék) 9, 5. Vuk Karadžić (Bajmok) 8,5 pont.

Fiúk csapatversenye: 1. Kosta Trifković (Novi Sad) 20, 2. Stevan Sremac (Zenta) 19,5, 3. Đura Jakšić (Csúrog) 17,5, 4. Branko Radičević (Hódság) 17, 5. Október 1. (Basahíd) 14,5 pont.

Az összesített versenyt a Ljubiša Kuzmanović vezette újvidéki Kosta Trifković iskola csapata nyerte.

Hatvanéves a Figyelő – Sveznalica

Vajdaság legrégebbi, folyamatosan megjelenő diáklapja az óbecsei Petőfi Sándor iskoláé

Vajdaságban nem sok diáklapot találhatunk, különösen ilyen nem, mint az óbecsei Petőfi Sándor iskoláé. A Figyelő már hatvan éve megjelenik – lelkes diákok és lelkes tanárok felügyelete mellett.

Több mint harminc éven keresztül segítettem én is a tanítványaimnak a szerkesztésben. Nagyon szerették készíteni, nemcsak szerkeszteni, írni, hanem sokszorosítani is. Évente négyszer jelent meg. Még egy megméretetésre is elküldtük, mégpedig a magyarországi Diákújságírók Országos Egyesületének. Ma is őrizzuk levelüket, melyben a bírálóbizottság kedvező véleményét írt. Lapunkról még a magyar Országos Széchenyi Könyvtár is tud. Akkoriban rendszeresen küldtünk egy-egy számot, cserébe sok-sok könyvet kapott az iskola könyvtára. Legjobban **Padisák Mihály** író véleménye maradt meg emlékezetemben. Szerinte a Figyelő az iskolai élet időszzerű színfoltjait vetíti elénk, s ezzel a legszínvonalasabb magyarországi diáklapokkal is sikeresen felvehetné a versenyt. Persze a Jó Pajtás, a Hét Nap, a Magyar Szó mellékleteként megjelenő Napsugár és az Újvidéki Rádió is kapott és kap egy-egy számot.

Elkészült a Figyelő legújabb száma, 50 dinárért árusították

Az egykori szerkesztők: **Rajslji Tünde** és **Józsa Zsuzsanna** magyartanárok, **Skrabány Viktor** festőművész, **Csernyák Szilvia** tanítónő és **Sípos Tibor** jogász, a háttérben **Szűcs András** egykori igazgató

Október 30-án már a hatvanéves Figyelőt ünnepeltük az iskola dísztermében. Erre az alkalomra megjelent a Figyelő is, az egykori címoldallal, **Füst Milán** idézettel! Először az énekhar mutatkozott be, az iskola himnuszát énekelte el szerb és magyar nyelven, majd az igazgató, **Balog Virág Zsolt** beszéde következett. Ezután az egykori felelős szerkesztő, e sorok írója is szólt a Figyelőről:

– Noha szerény köntösben jelent meg, izgatottan várta minden diák. A múltkor, amikor a mostani figyelősökről és **Szűcs Budai Engelbert**ről, a Figyelő felelős szerkesztőjéről írtam, s a Jó Pajtásban megjelent írásomat feltöltöttem a Facebookra, egykori diákom, **Majer Mónika**, aki magyartanárné és Budapesten él, ezt írta:

Anyanyelvünk szépségéről idéztek gondolatokat az ünnepi műsor résztvevői

„A Figyelő az az újság, amit mindig nagyon vártunk. Mi szerkesztettük, tervezgettük. Ettől volt különleges. Boldogan olvastuk, és örömmel töltött el az érzés, amikor egy-egy írásunkat felfedeztük benne. Gyönyörű emlékeket őrzök azokból a csodás időkből. Köszönöm, Tanárnő!” – olvashatta bárki a Facebookon.

Örülök, hogy még mindig szívesen gondolnak egykori tanítványaim, a diákszerkesztők a Figyelőre, s ezt meg is írják! Mindig voltak lelkes tanulók, akik szerették az iskolaujságot, az igazgatóim is mindenben támogattak. Ezért is maradhatott fenn a lap ennyi ideig. Mindig örültünk a jól sikerült újságnak. Mert meg kell jegyezni, hogy akkoriban nem volt számítógép, s megtörtént, hogy nem volt, aki legépelje a már összegyűjtött anyagot. Emlékszem, akkor a tanítványaim szülei gépelték le, az illusztrálás, sokszorosítás pedig már ment, mint a karikacsapás! Hogy mit figyelt a Figyelő? Az iskolában történő eseményeket, a versenyeken elért szép eredményeket, a Jó Pajtás nyelvművelő versenyein és az óbecsei Népkönyvtár pályázatain díjazott fogalmazásokat, olvasmányélményeket... Mindig belekerültek a legjobban sikerült dolgozatok is. A fedőlapot a legszebben rajzoló diákok tervezték, rajzolták meg. Később **Skrabány Viktor** festő is társult a csoportunkhoz.

Az ünnepi műsorban **Szűcs Budai Engelbert** magyartanárné, jelenlegi felelős szerkesztő elmondta, hogy nem volt egyszerű hatvan éven keresztül töretlenül fenntartani a lapot.

– Kelltek hozzá a megálmódók, akik bátrak voltak és belevágtak 1958-ban egy újság elindításába. Köszönjük ezt a merészséget és kitartást **Simonyi Mária** tanárnőnek és a hosszú éveken át felelős szerkesztőként munkálkodó **Koncz Erzsébet** tanárnőnek. És köszönjük azoknak a diákoknak, akik nagy kitartással gyűjtögették az iskolai híreket, készítették riportjaikat, rajzaikat... Többen közülük tanárok, tanítók, újságírók lettek. Most, az ünnep hangulatában – amikor sok szép emlék közt kutatunk – sem szabad megfeledkeznünk feladatunkról, hogy megőrökítsük a jelent az utókornak.

Ezután következett a Figyelő szerkesztőinek föllépése. A Múltidézőben a 30 éves élőújságon elhangzott írásokat, riportokat olvasták föl. Jó volt újra hallani a **Simonyi Mária**val, **Kartag Nándor**val és **Sípos Tibor**val, a Kistörténész, a Figyelő elődje első szerkesztőjével, valamint **Szűcs András** igazgatóval, **Benedek Mária**val és **Tőzsér Gabriella**val, a Figyelő szerkesztőjével készült riportokat! **Koncz Antónió** elszavalta **Sípos Tibor** Gondolatók című versét.

A szívet melengető műsorban anyanyelvünk szépségéről idézeteket mondtak fel **Kovács Leona**, **Ördög Noémi**, **Koncz Antónió**, **Tarján Orsolya**, **Lukács Szabolcs**, **Herbatényi Zalán**, **Gortva József**, **Aleksandra Mrdanov** és **Ognjen Stojanović**.

Az ünnepi szám bemutatója következett négy nyelven: magyarul, szerbül, angolul és németül. Hallhattuk a főszerkesztők visszaemlékezéseit kedves diáklapjuk kapcsán. Népdalcsokor (**Herbatényi Zalán**, **Gortva József**, **Lengyel László**, **Lukács Szabolcs**), valamint zongora- (**Koncz Antónió**) és hegedűjáték (**Károlyi Egon**, **Lukács Ákos**) tette hangulatossá, meghittebbé az estet.

Koncz Erzsébet

Mi fán terem a Mi fán terem?

Topolyán, a Juhász Erzsébet Könyvtár padlástermében szombatonként érdekes foglalkozásokat szerveznek 8–12 éves gyermekeknek *Mi fán terem?* címmel. A foglalkozás ingyenes, bárki jelentkezhet a könyvtárban, ha részt kíván venni. **Komáromi Dórá**t, a program felelősét kérdeztük arról, mi fán terem a *Mi fán terem?*

– A *Mi fán terem?* keretében a gyerekeknek lehetőségük van kibontakoztatni a fantáziájukat és a kreativitásukat. Eddig volt csillagászati, fizikai (a gyerekek rakétát építettek), művészeti foglalkozás, de tervezzük biológiai, valamint orvoslástani foglalkozást is szervezni, természetesen ezeket a foglalkozásokat igyekszünk minél színesebbé tenni. A legutóbbi összejövetel a kreatív írásról szólt. Mivel nagyon sok gyermek eljött, folytatni fogjuk a rendezvényt, szeretnénk hozzájárulni ahhoz, hogy minél több gyerek megtanuljon másképpen, illetve kreatívan gondolkodni. Bátorítanék mindenkit a csatlakozásra, hiszen a játékos tanulás és a jókedv garantált!

Bíró Tímea költőt a kreatív írás felől kérdeztük:

– Erre az eseményre olyan gyerekek jelentkeznek, akik szeretik az irodalmat, a magyarórákat, így ők fejleszthetik az írással kapcsolatos tudásukat, de olyan gyerekeket is szívesen várunk, akik bajlódnak az írás, olvasás elsajátításával, így együtt, játékos módszerekkel tudunk segíteni rajtuk. A foglalkozáson a fogalmazáskészséget fejlesztettük. A gyerekek úgy mondtak mesét, hogy az utolsó mondatot folytatta a következő egy újabb mondattal, versátírással is megpróbálkoztak, vagyis a változatosságra törekedtünk.

Turi Orsi

Fotó: Komáromi Dóra

TökvicSORIT készítettünk

Október 29-én a szabadkai 1. c osztály 18 tanulója a szülők segítségével töklámpást készített. Mindenki nagyon élvezte a munkát. Egyik ügyeskező anyuka tökök maffinokkal lepte meg a társaságot. És mit mondtak a tanulók?

Kujundzsiy Leon: Nekem nagyon tetszett a tökfaragásban az, amikor a tök belsejét kanalaztam ki, majd amikor nem bírtam, akkor kézzel szedtem ki. Anya kivágta a szemét meg a száját, majd én belülről kinyomtam. A végén leoltottuk a lámpákat, és az összes tök világított a sötétben.

Erdélyi Pataki Máté: Nekem az tetszett, hogy apával kifaragtuk a tökvicSORIT, és finom kalácsot is ettünk.

Babcsányi Léna: Tetszett, amikor megérkeztek a szülők. A közös munka, a tök belsejének kikanalazása, a tökvicSORI arcának elkészítése és a szép eredmény. Tetszett, hogy a szülők fényképeztek minket a világító tökarcokkal együtt. Nagyon jó volt, hogy mindenki nevetett, örült, hogy együtt voltunk.

Játékdélután Muzslyán

A Torontál cserkészkerület csapatai október második felében Muzslyán, az Emmausz Kollégiumban gyülekeztek egy játékdélutánra. A rendezvény valójában A cserkész vidám és meggondolt cserkészturnéjára épült. Az erzsébetlaki, muzslyai, szentmihályi és udvarnoki csapatok csatakiáltással köszöntötték egymást. A rövid bemutatkozást, eligazítást ismerkedős játékok követték, majd a programban a fogócskák és labdajátékok következtek. A négyórás programot a Daltól hangos cserkészdal tanulása zárta. A rendezvényen több mint 50 cserkész vett részt, köztük újoncok, kiscserkészek, cserkészek, roverek és felnőttek.

Az udvarnoki Szofia és Dorián, a muzslyai Szabó Viktor cserkészjelölt, valamint Miklós Martin kiscserkész egybehangozón úgy nyilatkoztak, hogy nagyon szép délutánt töltöttek el.

Szabó Bernadette

Helytörténeti vetélkedő Temerinben

Októberben szervezte meg a Temerini Múzeumbarátok Egyesülete az általános iskolások helytörténeti versenyét. A versenyre háromfős csapatokban neveztek be a diákok, akik előre megadott anyagból készültek fel. Az idén a nagy háborút (I. világháború) dolgozta fel Fúró Dénes történelem szakos hallgató a versenyzőknek. Az anyag két részre volt osztva: általános történések a háborúban, illetve helyi vonatkozású események, történetek.

Tizenkét csapat 35 versenyzője mérte össze tudását több kérdéskörben. A csapatok szoros versenyében a következő eredmény alakult ki: első helyezett **Ádám Emily, Sarok Nikolett, Csernyák Bence**, második helyezett **Varga Dániel, Zavarkó Endre, Merkóvity Anna**, harmadik

helyezett **Czakó Krisztina, Vécsi Anita, Tóth Katarina**. A résztvevő diákok emléklapot kaptak, a legjobb csapatok oklevélben, könyvcsomagban részesültek, valamint egy kiránduláson is részt vehetnek. A versenyzőket **Zséli Kornélia** tanárnő segítette a felkészülésben.

A temerini általános iskolás tanulók helytörténeti versenyét először 2004-ben szervezte meg a Pázmány Péter Diákklub. 2010-ben vette át a szervezését a Temerini Múzeumbarátok Egyesülete. A versenytémák változatosak, a helytörténeti témák mellett az emlékévek keretében foglalkoztak Mátyás királlyal, gróf Széchenyi Istvánnal, a bácsi várral és az 1848/49-es szabadságharccal.

Az osztályban tizenkilencen vagyunk

A mi iskolánk kétemeletes, nagy épület, sok diákkal. Kívülről sárgára van festve, régi épület, de folyamatosan újítanak rajta valamit. Közel lakom az iskolához.

Az osztályban tizenkilencen vagyunk, tizenegy fiú és nyolc lány. Nagyon jó kis csapat, néha vannak kisebb veszekedések, de azokat is mindig megoldjuk. Nagyszünetben összegyűlik a csapat, és jókat játszunk, fogócskázunk. Összetartó nagyon az osztály, és sokat segítünk egymásnak. Az osztályban vannak bátrak és kevésbé bátrak, jó humorúak, merészek, nem félnek visszaszólni, néha átmennek szemtelenbe, lehet, hogy ez csak a kamaszkor miatt van, de azért jószívűek. Az osztályfőnökünket is nagyon szeretjük és tiszteljük, mert kiáll az osztályért, és sok mindent meg lehet vele beszélni.

Nagyon örülök, hogy ennek az osztálynak én is a tagja lehetek. Remélem, ez végig így is marad.

Kicsi Tamás, 6. osztály, I. Goran Kovačić iskola, Szabadka

Az én kedvencem

Nekem a kedvenc állatom a ló. Azért, mert szép. Tarka, és szép hosszú farka van. Sokat szoktam lovagolni. Tündér a neve. Lett kicsikója, a neve pedig Csillag. Apával etetjük a Csillagot és a Tündért.

Takács Blanka, 3. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarakanizsa

Dani és Attila további barátsága

Ez Janikovszky Éva: Dani meg a csuka című elbeszélésének folytatása

– Beköptél? Te, áruló! – Két hatalmas pofont kent le Attila Daninak mérgében.

Dani meglepődött a pofonokon.

– Dehogy köptek be! Miért kaptam a pofonokat, nem értelek? – rökönyödött meg Dani.

– Hisz megbeszéltük, hogy kitolunk az öreg Nemerével, és elhitetjük vele, hogy mi is tudunk halat fogni.

– Persze, de ne legyél buta. Mi van, hogyha az öreg látni akarja a kapásunkat? – mondta Dani.

Attila elgondolkodott Dani szavain. Igen, hisz ez a nap is egy jó mókának indult, hát fejeződjön is be így! Egy tornacsuka nem ér annyit, hogy egy régi barátság megromoljon! – mondta Attila szelíden, kezét nyújtva.

Attila és Dani még most is jó barátok. Jobban megbecsülik a barátságát, mint valaha.

Legyen egy barátod, de jó!

Bleszics Viktória, 4. osztály, Đuro Salaj iskola, Szabadka

Teknős ☆
Németh Sára,
3. osztály,
Testvériség-egység
iskola, Baja

A padtársam

A padtársam neve Réka. Bölcsődés korunk óta ismerjük egymást.

A haja szőkés és hosszú, amit leginkább lófarokba kötve visel. Körülbelül olyan magas, mint én. Szeme barna, amelyben mindig ott van egy kis csillogás és vidámság. Ha szomorú vagyok, ő mindig igyekszik mosolyt csalni az arcomra. Amikor halkabban beszél, akkor tudom, hogy most nekem kell felvidítanom őt. Nagyon kedves, okos és segítőkész. Amikor osztálytársunk, Katinka leesett a bicikliről, ő rögtön odasietett és felsegítette. Ha az erősökkel találkozik, akiket nem nagyon kedvel, akkor is kedves velük, és türelemmel hallgatja őket. Szívesen jár könyvbárba. Amikor alsósok voltunk, akkor nem nagyon szeretett olvasni. Később megkedvelte, és most már a krimik a kedvencei. Hobbija a fényképezés. Szereti fényképezni a tájat és a növényeket. Ezeket a fotókat összemontázsolja, és különböző effektusokkal díszíti. Kedveli a sportos, kényelmes ruhákat. Ezek leginkább feketék, fehérek és rózsaszínűek. Iskola után általában együtt megyünk haza és beszélgetünk.

Nagyon örülök, hogy van egy ilyen padtársam, aki egyben az egyik legjobb barátnőm is.

Tóth Dalma, 6. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

Padtársam

*Az én padtársam tavaly Petra volt,
vele az óra faja volt.*

Az órákon együtt fecsegtünk.

A matekórákon együtt neveltünk.

*Petra egy kicsit magas,
olykor elég makacs.*

*Barna a haja,
sportos az alkata.*

Kedves, okos, ügyes.

Kellőképpen csendes.

Van egy öccse, Bence,

ki a hatot most töltötte.

A nagyovit nagyon szereti,

a nevelő nénit is kedveli.

*Petra szereti a tornát,
sokat ügyeskedik órán.*

Kiss Anett, 6. osztály, Petőfi Sándor iskola, Magyarcsernye

Tündérszép Ilona és Árgyelus a lánypajtások szemszögéből

Egyszer, nagyon régen, mi, hollók Ilonával együtt szeltük át az országot, hát egyszer csak megláttuk azt, amit mindig kerestünk, a király aranyalmafáját.

Rögtön le is szálltunk rá, és el is vittük az almákat. Így történt ez másnap és harmadnap is. Mikor negyedik alkalommal szálltunk volna le, megláttuk, hogy egy fiatal királyfi örködik a fánál. A királyfit Árgyelusnak hívták. Amint leszálltunk, Árgyelus megragadta Ilona lábát, mire a lány-

Dínók között

Nagy Zita, 3. osztály, Petőfi Sándor iskola, Hajdújárás

pajtásunk nyomban eredeti önmagává, egy csodaszép lánnyá változott. Ilona beleszeretett a királyfiába, és megígérte neki, hogy minden nap eljön a fához, de az aranyalmákat többé el nem viszi. Ez így is történt. Azután elrepültünk. Ilona egy folyóhoz vezetett minket. A barátónk túl nagy lendülettel szállt le a partra, így beleborult a vízbe. Mi kinevettük, mire ő megsértődött. Visszatértünk abban a palotába, ahol Ilust fogva tartották. Ilona, ahogy Árgyelusnak ígérte, mindennap elment kedveséhez, de egy aranyalmát sem hozott haza. Évek múlva az egyik pajtásom egyszer csak odaszállt Ilonához és azt mondta:

– Itt jön Árgyelus!

– Nem igaz! Hazudsz! – mondta Ilona, majd pofon csapta. A hollópajtásom szédelegve elszállt onnét. Ugyanezt bejelentette még pár pajtásom, majd pedig én is, de mind a tizenegyen úgy jártunk, mint az első. Később elmentünk, kicsit kinyújtóztattuk a szárnyainkat. Mire hazaértünk, ott találtuk az alvó Árgyelust. Ilona odament, de hiába ébresztgette, a királyfi nem ébredt fel. Így volt ez másnap és harmadnap is. Mikor negyedszerre hazaértünk, hát mit láttunk? Árgyelus ébren volt. Ilona odaszaladt a királyfihoz, aki háromszor megcsókolta, mire a palota kivilágosodott. Árgyelus egyszer csak pofonvágtá Illust, majd így szólt:

– Ezt azért, mert mind az összes hollópajtásodat pofon vágtad, mikor igazat mondtak!

– Megérdemlem! – mondta Ilona.

Engem már az ájulás kerülgetett, amikor egyszer csak megláttam Árgyelust és Ilonát valami időtlen köpenyben, egy sáros bocskorral a lábukon, és egy ostorral a kezükben, majd egyszerre eltűntek, én meg elájultam.

Nádi Katalin, 5. osztály, J. J. Zmaj iskola, Magyarkanizsa

Kedvenc játékom

*Amikor kicsi voltam,
minden este kint fociztam.
Ősszegyűlt az egész utca,
kicsik, nagyok egy tucatba.*

*Éjjel zengett tőlünk az utca,
miközben majd kidőlt a félfá.
Hajnalig haza se mentünk,
míg a focit be nem fejeztük.*

*Egész éjjel kinn fociztunk,
mert az volt a kedvenc játékunk,
és közben jót szórakoztunk.*

*Felnöttem és edzésekre jártam,
nagyon sokat játszottam,
ha tehettem, csatár voltam.*

Csepella Amina, 8. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Üvegbe zárt emlékek

Az óbecsei Petőfi Sándor iskola 3. b osztályának munkái

A kedvenc játékom

A Star Stable nevű online játék a kedvencem. A játékról évekkal ezelőtt halottam, de csak idén kezdtem el játszani.

Maga a játék a Starshine Legacy utódjaként került piacra 2012 végén. Azóta több mint 12 millióan játszzák és 13 nyelven elérhető, köztük magyar nyelven is. Mivel egy online játék, ezért sok más játékkal játszhatunk együtt, megismerkedhetünk új emberekkel, de találkozhatunk régi barátokkal is.

A játék elején megalkothatjuk karakterünket. A játék az 5. szintig ingyenes, utána tagságot kell vásárolnunk.

A Star Stable-en belül sok mindent csinálhatunk, ilyenek pl.: küldetések végrehajtása, napi feladatok elvégzése, vásárolhatunk lovat, melyet tudunk edzeni, mégpedig úgy, hogy versenyekre járunk. Továbbá klubbot alapíthatunk vagy csatlakozhatunk egy már meglévőhöz. Én jelenleg a Natural Sunraysbe (természetes napsugarak) tartozom, 17 új embert ismerhettem meg, akik nagyon kedvesek, befogadóak, segítőkészek voltak velem szemben. Napi szinten beszélgetünk, találkozunk a játékon belül és elmegyünk egy virtuális túrára. Örülök, hogy ilyen jó klub tagja lehetek. A készítőik minden szerdán frissítéssel kedveskednek nekünk, a téma mindig más. Néha új küldetéseket kapunk, vagy tovább szövik a régebbi szálakat, esetleg új sminket, hajak, ruházatok kerülnek be. Az e heti frissítés biztosan érdekes lesz, mert a Star Stable október másodikán ünnepli születésnapját, idén már a hetediket!

Kedvenc helyem a firove-i kilátó, szeretek felszereléseket és lovakat vásárolni, bajnokságra járni és a klubtagokkal beszélgetni, a chat funkciót használva. Őt chatablak elérhető, ezek pedig: „Mondd” – bárki írhat, mindenki láthatja; „Globális” – csak a nagyobb települések közelében használható; „Barát” – barátokkal folytatott privát beszélgetések lebonyolítására szolgál; „Csapat” – csak a csapattagok láthatják; „Klub” – klubba tartozó játékosok nézhetik csak meg, ill. írhatnak bele.

Kétféle fizetőeszköz van, az egyik a jorvik schilling, ami napi feladatok, küldetések, versenyek elvégzésével szerezhető meg, bárki számára elérhető. A másik a Star coins (csillag érme), amely csak a tagsággal rendelkező tagoknak elérhető, lovat és különleges felszerelést vehetünk, hetente százat kapunk, vagy vásárolhatunk is.

Mint azt korábban említettem, a játékot idén kezdtem, április 2-án, azóta számtalan játékbeli karakternek segítettem, amelynek köszönhetően annyi tapasztalati pontot (xp-t) gyűjtöttem, hogy elértem a 19. szintet, amely elég magasnak számít, mivel minél magasabb egy szint, annál több xp kell hozzá, ez a legtöbb játékban így van. Április óta a karakteremet formáltam, sokszor új külsőt kaptam már. Összesen öt lovam van, a játékban csak néhány olyan lófajta van, amely a való életben nem létezik. A játékelmény nagyobb, mivel ténylegesen van kapcsolat a lovakkal.

Remélem, még sok új emberrel ismerkedhetek meg, sokáig lehetek tagja ennek a nagy virtuális családnak!

Tót Bagi Kincső, 7. osztály, Hunyadi János iskola, Csantavér

Vendégségben voltam Árgyeluséknál

Egy szép reggelen, amikor madarak ébredtek, kísértálmam a postládámhoz.

Messziről láttam, hogy fehérlik benne valami. Árgyelus királyfi küldött egy meghívót az ő és Tündérszép Ilona esküvőjére. Délben már jött is a hintó, ami vitt a palotába. Gyönyörű báli ruhát vettem fel. A kastély csillogó díszekbe volt felöltöztetve ugyanúgy, mint a menyasszony. Ajándékomat át is adtam nekik, és a gratuláció sem maradhatott el. Ekkor csöngettek a lakomához. Finomabbnál finomabb sült húsok voltak. Mellé finom borokat kínáltak a szolgálak. A vacsora után szebbnél szebb, díszes és ízletes tortákat ettünk a királyi családdal. Amikor 7 órát ütött az óra, bementünk a bálterembe, és majdnem megvakultam a csillárok ragyogó fényétől. Mindenki a párjával táncolta a keringőt. Késő este hazavit a hintó.

Ez a lakodalom nagyon érdekes volt, bárcsak soha ne lett volna vége!

Bogár Noémi, 5. osztály, Cseh Károly iskola, Ada

TUDOMÁNY

Ez a fekete özvegy acélerős fonalának titka

A fekete özvegyek nemcsak mérgükről, hanem acélerős fonadéukról is ismertek, melynek titka a selyemfehérjék nanoszintű szerveződésében rejlik. Korlátlan lehetőségeket nyitna, ha utánozni tudnánk ezt a szerkezetet.

Az özvegypókok nemzetségébe tartozó pókfajok csak részben szolgálnak rá az őket övező közrettegesre. Mérgük valóban potenciálisan veszélyes az emberre – súlyos izomfájdalmat, hasi görcsöket, izzadást, heves szívdobogást okoz –, és az is igaz, hogy a feketeözvegy-hímek, ha csak tehetik, jóllakott nőstényekkel párosodnak, nehogy a nász után az ara lakomájává váljanak. De az USA-ban az évi több ezer bejelentett csípéssel mindössze tucatnyi okoz valóban aggasztó tüneteket, és legalább száz éve nem jegyezték fel halállal végződő esetet.

Jóval kevesebben tudják a fekete özvegyekről, hogy az általuk szőtt pókfonal legalább annyira kivételes, mint retteggett mérgük. A Northwestern University és a San Diego State University kutatói most annak részleteit derítették fel, miként szerveződnek a fekete özvegyek szövömirigyében termelődő fehérjék abba a sajátos struktúrába, ami az acéllal vetekedő ellenálló-képességet kölcsönöz a pókfonalnak. E tudás birtokában hasonlóan erős szintetikus anyagokat lehetünk képesek létrehozni.

A fekete özvegy és rokonai Észak- és Dél-Amerika, Európa, Ázsia, Ausztrália és Afrika mérsékelt égövi területein honosak, és közös tulajdonságuk, hogy az általuk termelt pókselyem kivételes anyagtulajdonságokkal bír. A pókfonal általánosságban is igen lenyűgöző anyag, hiszen szakítószilárdsága elérheti az 1,75 gigapascalt – a különböző acélok hasonló mutatója 0,2 és 2 gigapascal között változik

–, miközben akár 26 százalékos megnyúlást is elvisel szakadás nélkül. A fekete özvegyek pókselyme ezen az erős mezőnyön belül is a felső kategóriában foglal helyet.

A tudósok állítása szerint a fekete özvegy hierarchikusan felépülő, 200–500 nanométer átmérőjű nanoszerkezetekből fonja selyemszálat, amelyek a pók potrohában tárolt fehérjékből épülnek fel. Nem véletlenül összekevert fehérjék, vagy fehérjék alkotta egyszerű gömböcskék szolgáltatják tehát az alapanyagot. Ha sikerülne valamiképp mesterségesen utánozni ezt az eljárást, az ehhez hasonló anyagok gyakorlati felhasználásának lényegében korlátlanok lennének a lehetőségei. (origo.hu)

KÖRNYEZETVÉDELEM

A levegőszennyezés a dohányzásnál is veszélyesebb

Évente hétmillió ember hal meg azért, mert a világ egészségügyileg igen szennyezett területén él és lélegzik. A levegőszennyezés ezenkívül több milliárd földlakó egészségét is károsítja, miközben a szmog lassan átjárja az egész bolygót. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) vezetője megkongatta a vészharangokat.

A levegőszennyezés káros hatásai leginkább a gyermekek és a csecsemők fejlődő szervezetét veszélyeztetik. Jelenleg mintegy 300 millióan élnek a világ olyan részén, ahol a mérgezett gőzök és füst tartalma a levegőben hatszor meghaladja a nemzetközi iránymutatókat. Az új kutatások azt is kimutatták, hogy a levegőszennyezés ma már akkora méreteket öltött, hogy több halálesetet okoz évente, mint a dohányzás.

AUTÓ

Az új utcai McLaren gyorsabb, mint Alonso versenyautója

A McLaren új sportkocsija a leggyorsabb autót, amit a brit cég valaha készített. A végsebessége egészen pontosan 402 km/óra, ami 11 km/órával több, mint amit a korábbi házon belüli rekorder, az 1992-es McLaren F1 tudott. Szép teljesítmény, de a világrekordhoz ez még kevés, azt ugyanis 447 km/órával a Koenigsegg Agera RS tartja. A McLaren nem is akart versenyezni ezzel, ahhoz ugyanis kőkemény futóműre és speciális, merevített abroncsokra lett volna szükség, miközben a wokingi gyártó célja az volt, hogy egy a Speedtail egy komfortos gran turismo legyen, amit akár mindennap szívesen vezetnek a tulajdonosai.

Abban is hasonlít a régi F1-re az újdonság, hogy mindössze 106 példányban készül, és hogy az utastere háromszemélyes, de szokatlan elosztásban: a vezető középen ül, és a két váll mögött, kissé hátrébb van még egy-egy ülés, amelyeket közvetlenül a szénszálas monocoque-hoz rögzítenek. A Speedtail nemcsak a legnagyobb végsebességű, hanem a legjobb gyorsulását McLaren is egyben. A 100 km/órához 3 másodpercre sincs szüksége, de a 300 km/óra is megvan neki 12,8 másodperc alatt, ami 3,7 másodperccel jobb, mint a lassúnak éppen nem nevezhető régi csúcsmo- dell, a P1 ideje. (origo.hu)

A daruvonulás az űrből is látszik

Soha nem látott, 160 000-es példányszámú a Hortobágyon átvonuló **darvak** tömege a legfrissebb számlálás szerint. A daruvonulás az egész világon a nagytestű vízimadarak kiemelt látványosságú – akár az űrből is megfigyelhető – mozgalmi közé tartozik. Földünk összesen 15 faja közül a többség jelentős vonulási jelenségeket mutat, Észak-Amerikától Eurázián keresztül Ausztráliáig. A nagytestű fajok közül talán csak az afrikai flamingók szezonális vándorlása mozgat meg nagyobb madártömegeket.

A vonulóhelyek közül magasan kiemelkedik a Hortobágy, hiszen az itt átvonuló csapatok együttes létszáma az elmúlt öt évben 140 ezer körül

Mekkora egy daru?

A gólyáknál és gémeknél nagyobb termetű – 190-200 centiméteres szárnyfesztávú – darvak tollának alapszíne palaszürke, a fej és a nyak oldalán lévő fehér sáv pedig élesen elüt fekete fejuktól. A daru rendkívül éber, veszélyt sejtve hosszú nyakát magasra nyújtja. Költőterületén füvet, növényi hajtásokat, rovarokat, néha halakat, kisebb emlősöket és madárfiókákat eszik.

stabilizálódott. Az elmúlt több mint két évtized adatai alapján valószínűnek tűnik az a magyarázat, hogy az ugrásszerű állománynövekedés hátterében nemcsak az északi fészkelőpopulációk erősödése áll, hanem feltehetőleg a szibériai madarak útvonal módosítása is, ami párhuzamba állítható az ázsiai fészkelőállományra nehezedő vadászati nyomással, az élőhelyvesztéssel a dél-ázsiai térségben és klimatikus mintázatokkal is.

Természetesen ennek a feltételezésnek az igazolására egyedileg jelölt madarak megfigyelési adataira is szükség van. Mindenesetre nagy a valószínűsége annak, hogy a Hortobágy nemcsak az európai daruállomány megőrzésében

játszik kiemelkedő szerepet, hanem az eurázsiai fészkelőpopuláció védelmének egyik kulcsfontosságú védőbástyája is.

A **daru** szerepel a Természetvédelmi Világszövetség Vörös Listáján, de még mint nem veszélyeztetett faj. Európában sebezhető fajként tartják nyilván.

Vonulásakor kultúrnövények termésével és magvakkal táplálkozik, tavasszal és nyáron inkább rovarokat fogyaszt. Vonuló csapatai V-alakban vagy egyenes vonalban szállnak, ellenében a szintén kinyújtott nyakkal, de rendezetlen csoportokban röpködő gólyakkal.

Fotó: HNPI/Szilágyi Attila

Egy fa, aminek a tűz sem árt

Létezik egy Spanyolországban honos ciprusfaj, amely – akármennyire is hihetetlenül hangzik – ellenáll a tűznek. A mediterrán térségben egyre gyakrabban tomboló nyári futótűzek általában teljesen elpusztítják a növényzetet, ezért is nyújt különleges látványt a pusztulás közepén éppen zöldellő ciprusok csoportja. A tudósok nemrég megfejtették a tűzálló ciprus rejtélyét.

Három évig vizsgálták egy nemzetközi kutatási projekt keretében ezt a szokatlan jelenséget, mígnem rájöttek a ciprusfajok kulcsfontosságú tulajdonságára, arra, hogy rendkívül magas a víztartalmuk. Megfigyelték, hogy a mediterrán térségben honos európai ciprus

különleges levélszerkezetének köszönhetően képes megtartani a magas víztartalmat még extrém hőmérséklet és szárazság esetén is. A ciprusok levelein az epidermisz (felhám) vastag, a gázcserenyílások (stoma) pedig a pikkelyszerű levelek belső és védett oldalán he-

Egy másik gyakori mediterrán örökzöld, a tengerparti fenyő (*Pinus pinaster*) ötször-hétszer gyorsabban gyullad meg, mint az európai ciprus

Az európai ciprus felkerült azoknak a fafajoknak a speciális listájára, amelyek alkalmasak lehetnek a tűz elleni védekezésre

lyezkednek el, és ezért nem hajlamosak a nagy vízvesztésre. A tesztek bebizonyították, hogy az európai ciprus gyullékonysága ötször-hétszer annyi, mint más mediterrán fajoké, így a többi között a magyaltölgyhöz, a közönséges borókához vagy a tengerparti fenyőhöz képest. Ezenkívül az európai ciprusnál – szemben a fenyőkkel – az illékony, nagyon éghető vegyületekből a gáz már az égést megelőzően, a melegedés fázisa alatt távozik, így ezek már nem járulnak hozzá az égés folyamatához.

Az európai ciprus, sajátos levélszerkezetének köszönhetően, nagyon sok vizet képes felhalmozni magában

Karinthy Frigyes:

Földrajzóra 2852-ben

– Fiúk, ma felelés lesz. Blériot Pista!
 – Jelen.
 – Készültél?
 – Igenis, tanár úr, kérem, készültem.
 – Na, majd mindjárt meglátjuk. Gyerünk. Szállj be gyorsan. Grünfeld, micsoda dolog az, hogy megint ilyen piszkos a gép? Tegnap adattam ki a spongyát; nem megmondtam, hogy a vigyázó tartsa tisztán a gépet? Teleírkáljátok krétával és valaki megint pacnit ejtett rá.

– Tanár úr, kérem, a fiúk mindig belerakják a szemetet a motorba.

– Ne járjon a szájad. Blériot Pista, ülj be és figyelj. Ti meg, míg felelés van, ne zajongjatok, mert nálam van a távcső és ha odafönről meglátok valakit rendetlenkedni!... Úgy. Indíts, Blériot.

Srrrrr. Brrr. Brssrrr.

– Pista, Pista, te nekem nagyon ideges vagy. El is sápadtál. Készültél te, Pista? Mondd, kérek. Te nagyon drukkolsz, Pista.

– Tanár úr, kérem, én készültem.

– Na, majd meglátjuk. Hány méter magasan vagyunk?

– Ezernyolcszáz.

– Innen még nem lehet felelni. Kapcsold be a villanyt. És ülj rendesen Blériot és ne mozgolódj és karba a kezét! Most már nem lehet készülni, tetszett volna tanulni tegnap. Hány méteren vagyunk?

– Hatezernyolcszázakettő.

– Na, még nyolcezer és mindjárt kezdhetjük. Hát mi volt a feladat?

– Európa hegy- és vízrajza.

– Úgy. Na jól van. Hát innen már lehet látni. Vigyázz, egy kicsit jobbra tarts, hogy a nap ne süssön a szemedbe. Látod az egész térképet?

– Igenis, tanár úr.

– Ne mutogass a kezeiddel. Hát mutasd meg nekem Európa határait.

– Keleten a Kaukázus...

– Melyik az?

– Az a szürkésbarna vonal alattunk.

– Pista, te nem készültél.

– Tanár úr, kérem, én készültem.

– Pista, ne felelsz. Az a vonal, amiről beszélsz, az nem a Kaukázus, te csibész, hanem az Appenninek. Hát ez a két folt itten, balra, ahova mutatok?

– Az a... az a... Nagy Magyar Alföld.

– Nem készültél. Az a Kaspi-tó. Most mutasd meg az Alföldet.

– Balra, az a zöld tányér.

– Hát a Duna?

– Nyugatra...

– Mutasd, mutasd, ne beszélj.

– Ez itt, alattunk.

– Te számár, az egy felhő. Most mutasd meg, hol van Budapest.

– Bu... da... pest...

– Ne keresgélj nekem egy félóraig, Blériot, mert nekem még öt fiút kell lefeleltetni. Vagy tudsz, vagy nem tudsz. Mondd meg, készültél, vagy nem? Tudod, hol van Budapest, vagy nem tudod. Nekem nincs időm.

– Budapest... ez itten!

– Melyik!

– Az a fekete...

– Az a kis fekete, az Montenegró, édes fiam. Nem készültél.

– Hát itten...

– Olaszországban keresed? Jó helyen. Hiszen te nem tudsz semmit, Pista. Hiszen én téged megbuktatlak.

– Kérem, tanár úr... én...

– Nemcsak megbuktatlak, te gazember, hanem kiteszlek a Holdra és otthagylak egész éjszakára.

– Budapest... Budapest... ez itten, a Duna mellett, ez a pötty.

– Ejnye, de hirtelen eszedbe jutott. Hallod-e, nem sügtak neked?

– Tanár úr, kérem, nem sügtak.

– Majd mindjárt meglátjuk. Add csak ide azt a távcsövet... Na, csak idevele... Lássuk csak... Negyedik bé... Hát persze... Tyú, ez a gazember, ez a Grünfeld! Hát persze, hiszen ez sűg! Ott a Marconigráf a kezében, most vágta zsebre. Hoci csak a zsebeidet, te Pista!... Hát persze, itt a felfogókagyló... Na megállj, te csibész, neked sűgnak... Nesze, Grünfeld, nesze, majd adok én neked sűgni... Jó, hogy magammal hoztam a Marconi-pofozómat. Te pedig, Blériot, te jössz velem, rögtön kiteszlek a Holdra és be maradsz zárva ötig...

– Tanár úr, kérem... jaj, tanár úr, kérem...

– Na mi bajod? Nincs pardon.

– Tanár úr, kérem... tessék leengedni... le akarok szállni...

– Micsoda beszéd az? Csak előre!

– Jaj... tanár úr, kérem... tessék leengedni...

– No megállj, csirkefogó, most jut az eszedbe! Nem tudtál előbb szólni, húszezer méter magasságban jut az eszedbe? Most az egyszer leszállhatsz, de ha még egyszer nem készülsz, irgalmatlanul becsuklak.

Mark Twain

Tom Sawyer kalandjai

(Részlet 10 éven felülieknek)

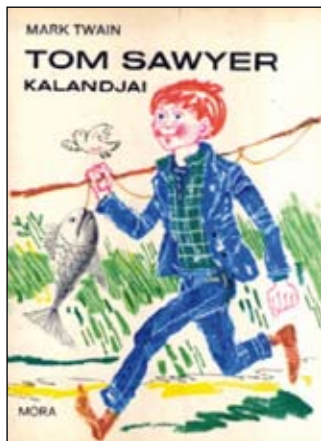
II. FEJEZET

Szombat reggelre virradt. Csillogó nyári verőfény ömlött végig mindenben, élet és jókedv lüktetett mindenütt. Vidám dal csilingelt, és ha csordultig töltötte a fiatal szívet, nótá fakadt az ajkakra. Minden arcon öröm ragyogott, az emberek mozgása könnyebb, tavasziasabb lett. Virágban álltak az akácok, és illatuk megtöltötte a levegőt.

A falu fölé emelkedő Cardiff-hegy üde zöld színben pompázott. Elég messze is volt a dombocská, hogy csábító, békés, távoli ígéret-földjének tűnjék. Ekkor megjelent a színen Tom. Vödör meszet és hosszú nyelvű meszelőt cipelt magával. Végignézett a kerítésen, és mélységes bánat szállta meg lelkét. A természet ragyogó vidámsága egyszerre elröppent. A kerítés vagy harminc méter hosszú és majdnem három méter magas volt.

Tom úgy érezte, hogy az élet reménytelen, súlyos teher. Sőhajtvá mártotta meszelőjét a vödörbe, végighúzta a kerítés tetején, néhány-szor megismételte ezt a műveletet, majd összehasonlította ezt a jelentéktelen fehér felületet a végtelen, messze nyúló kerítéssel, és elérőlenedve leült egy fatörzsre. Ebben a pillanatban gondtalanul énekelve lépett ki a kapun Jim.

Vödörrel vitt magával. Tom leközdhetetlen undort érzett a víz-hordással szemben, de a kútnál mindig van társaság: fehér, mulatt, néger fiúk, lányok ácsorogtak ott sorukra várva, beszélgettek, pihen-

tek, csereberéltek, báméskodtak, hajba kaptak. És az is eszébe jutott, hogy bár a kút alig volt százötven méterre, Jim sohasem jött vissza egy óránál előbb, sőt ekkor is rendszeresen valakit érte kellett szalasztani... Ez jutott eszébe, amikor megszólalt:

– Te, Jim! Nem akarsz egy kicsit meszelni? Hozok helyetted vizet.

Jim a fejét rázta.

– Nem lehet, úrfi. Öreg naccsága mondta, menj vízért, senkivel nem beszélj! Mondta naccsága, hogy Tom úrfi majd kér téged, meszelj helyette, te csak csináld a dolgot. Mondta naccsága, meszelést ő maga ellenőrzi!

– Mit törödsz vele, hogy mit mond! Tudod, hogy mindig így szokott beszélni. Hoci azt a vödör! Csak egy kicsit meszelj, mindjárt itt leszek. A néni sohasem fogja megtudni.

– Nem, nem merek, Tom úrfi. Öreg naccsága levágja a fejem. Biztos levágja.

– Mit? A néni? Meg se tud verni rendszeren! Azt szeretném tudni, ki törődik azokkal a pofonoknak nevezett cirógatásokkal, amiket ad? Szörnyen kiabál, de nem fáj, hacsak sírni nem kezd. Azt nem bírom. Te, adok neked egy golyót. Egy nagy üveggolyót.

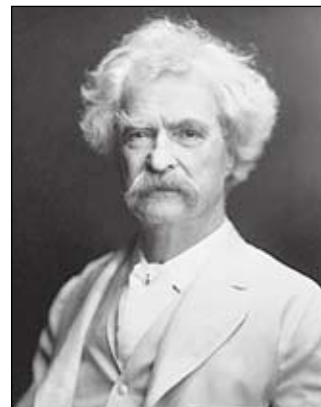
Jim habozni kezdett.

– Üveggolyó – folytatta Tom –, csuda, mi?

– Isten bizony, csuda nagy! De én félek a naccsagától.

De hát Jim csak emberi lény volt, a kísértés nagysága meghaladta erejét. Letette a vödörrel, és kezébe vette az üveggolyót, de a következő pillanatban már égő, megtépett füllel, kiporolt nadrággal, rohanva vitte a vödörrel. Tom nagy buzgalommal meszelt, Polly néni pedig papucsát kezében lóbázza, szemében diadalmas tüsszel, visszavonult a csatateréről.

Tom buzgalma semmeddig sem tartott. Eszébe jutott minden aznapra tervezett játék, móka, és bánata csak növekedett. Tudta, hogy minden pillanatban itt lehetnek a fiúk, mennek kirándulni, csatangolni, és mindenféle viccet fognak csinálni vele, mert neki dolgoznia kell. Az a gondolat, hogy kinevetik, úgy égette, mint a tűz. Zsebéből előkaparta „földi javait”: szögeket, golyókat, drótot, madzagot, bár tudta, hogy érték legfeljebb csak valami másfajta munkát vehetne, mint ahogy például Jimtól meg akarta venni a vízholdást, mint mégis valamivel kellemesebb munkát. Minden kin-

cse kevés volt arra, hogy csak fél-órai szabadságot is vásárolhasson magának. Lemondott tehát a vesztegetésről, és szomorúan rakosgatta vissza zsebébe kincseit. Egyszer csak ebben a sötét és reménytelen pillanatban ragyogó ötlete támadt. Újra felvette a meszelőt, és csendesen nekilátott a munkának. Már fel is tűnt ekkor Ben Rogers, az éppen, akinek a gúnyolódásától leginkább tartott. Vígán ugrált feléje, annak jeléül, hogy szíve gondtalan, és büszke várakozás feszíti. Almát evett, s melléje időnként dallamosan felüvöltött. Üvöltését mély hangú bűgással váltogatta: gőzhajót játszott. Amint közelebb ért, félgőzt adott, a kormányruddal az utca közepére vezette hajóját, majd kecses ívet leírva, teljes méltósággal és nagy szakértelemmel partot ért, éppúgy, mint a három méter mély járatú Big Missouri gőzös, melynek ebben a pillanatban ő volt a kapitánya, legénysége, gőzszirénája és hajója is egy személyben.

* mulatt – olyan ember, akinek egyik szülője fehér, másik pedig fekete bőrszínű

Fordította: Koroknay István
Forrás: Magyar Elektronikus Könyvtár

A fehérre pingált kerítés

Mark Twain regényének azon része, amelyből a mai olvasnivalónk származik, a világirodalom egyik legismertebb jelenete, Tom jellemének és a regényvilágnak a sűrítőmánya, tükrö. Főhősünk szigorú nagynénijével és féltestvérével, meg a Jim nevű rabszolgával él az 1840-es évek USA-jának déli részén, a hatalmas Mississippi folyó mellett. Ott és akkoriban az emberkereskedelem és rabszolgatartás még társadalmi valóság volt, ugyanakkor Mark Twain könyve nem rasszista (vagyis fajgyűlölő). Igaz, a fordítás is érzékelteti Jim másságát, tanulatlanságát, nyelvhasználatának idegenségét, azonban a mi életünkől és tapasztalatainktól ezek a jelenségek távol állnak.

Így akár egy letűnt történelmi korról szóló jelentésnek is tűnhet, ha nem szólna sokkal többről ez a regény.

Ez a könyv pedig (a többi között) a szabadságról szól, és arról, ahogyan ezek a lázadó gyerekek (pl. Tom és barátja, Huckleberry Finn) áttörnek azokat a gátakat, amelyeket a felnőttek emeltek. Nem tisztelik a felnőttek sokszor hazug szabályait (idegen szóval normáit), a határtalan képzelőerő segítségével próbálják kialakítani sajátos világukat. Így igyekeznek felülírni a valóságot, de az olykor erősebbnek bizonyul náluk. Olyankor, mint amikor szökésük után feladják azon vágyukat, hogy kalózként éljenek,

de Tom nem lenne Tom, ha visszatérésüket nem változtatná show műsorrá, amelynek keretében a halottnak hitt gyerekek bemaszíroznak az őket gyászolóok közé, saját temetésükre.

Tom (már ennyiből is látszik) meglehetősen gyakran keveredik slamasztikába: elrejtett kincsek, gyilkosság, szökés, nyomozás, szellemtanya kerülnek útjába. Ennyi kaland színpadra és mozivászonra kíváncsi. Nem is lehet véletlen, hogy az Újvidéki Színház nemrégiben mutatta be látványos, zenés és táncos Tom Sawyer-feldolgozását, amelyet Puskás Zoltán rendezett, és Lénárd Róbert írt színpadra (zene: Klemm Dávid, Erős Ervin, koreográfia: Ista Stepanov).

Olvassuk és nézzük!

Herédi Károly

Novemberi jeles napok

November 11-e **Szent Márton** ünnepe. Márton Pannóniában született a 4. században, később püspökké szentelték. A legenda szerint olyannyira szerény ember volt, hogy nem akarta elfogadni püspöki kinevezését, ezért elbújt a libák óljában. Azok azonban a hangos gágogásukkal elárulták. Ezen a napon hagyományosan libát ettek, úgy tartották, ha a liba csontja fehér, kemény tél lesz sok hóval, ha pirosas, akkor enyhe, sáros, latyakos idő várható. Megszépül és egészségét megőrzi, aki e napon hóban hengergőzik. Elszámoló nap, mindenkinek ki kell adni a jussát. Tilos a mosás, a ruhaszárítás, aki megszegi, négy lábúit mind elveszíti.

November 19-e **Árpád-házi Szent Erzsébet** (13. század) ünnepe. A szegények, árvák, betegek védőszentje a legenda szerint a kötényében kenyeret vitt a szegényeknek. A kenyér rózsává változott, mikor atyja kérdőre vonta emiatt. E napon havazást várnak a gazdák, mint Katalinkor.

November 25-e **Szent Katalin** keresztény vértanú (4. század) ünnepe. A fuvarosok, kerégyártók, valamint a házasulandó lányok védőszentje. A Katalin-naphoz férjjeslő hiedelmek kötődnek. Az eladó lány hajnalban feláll az udvaruk szemétdombjára, s amerről először hall kutyaugatást, abból az irányból érkezik a vőlegénye. Ha az e napon levágott „katalinág” (gyümölcsfaág) vízbe téve karácsonyra kivirágzik, a leány csak a legközelebbi farsangkor megy férjhez. Régi időjárási megfigyelés szerint, ha Katalin locsog (vagyis lucskos, nem fagy), akkor karácsony kopog (azaz jó hideg lesz).

Elsüllyedt titkok kerültek elő a megapadt Dunán

Nagy mennyiségű pénzermét, fegyvereket, használati tárgyak maradványait tárták fel régészek az érdi Duna-parton, Magyarországon, miután a folyó vize erősen megapadt. Egy hobbirégész kereste meg azzal a helyi múzeumot, hogy az érdi Duna-szakaszon, a folyómeder időlegesen kiszáradt részében talált egy réginek tűnő kolompot. A múzeum szakemberei megvizsgálták a leletet, megállapították, hogy a Sárkányölő Szent György-ábrázolással ellátott kolomp a 18. század elejéről származhat.

A Kakukk-hegy természetvédelmi övezetéhez közeli helyszínen aztán a régészek már az első napon több mint ezer pénzermét tártak fel, részint magyar pénzeket, de nagyon sok nyugat-európai – például németországi, németalföldi – érmét is. Érdekes, hogy hiányoznak a balkáni pénzek, van viszont az anyagban a pápai államban vert, ritkaságszámba menő példány. A legújabb egy 1745-ös, Mária Terézia-korabeli pénzérme, ez is arra utal, hogy a hajó a 18. század közepén süllyedhetett el a Dunában. A pénzermék mellett főként kézfegyverek – török, lándzsák, kardok –, ágyugolyók és használati tárgyak kerültek elő. A leleteket restaurálják, és kiállítást rendeznek belőlük. (erdekesvilag.hu)

Márton-napi lángok

November 11-e vidám idők, a farsang és a lampionos mulatságok beköszöntét jelenti. No, nem a ludaknak, hiszen nekik ilyenkor az asztalon van a helyük, akárcsak a Márton-kenyérnek.

Az ősi néphit szerint a Márton-napi mulatság célja, hogy elűzze a rossz szellemeket és termékenyvé tegye a földet. Aki pedig szívének választottjával együtt átugorja a Márton-napi tüzet, az elkövetkező esztendőben kiváló egészséggel és anyagi jóléttel örvehet. A középkorban szinte minden utcában, később már csak a települések központjában, jobbára a templom előtti téren lobbantak fel a Márton-napi lángok, hogy gátat vessenek az ősszel szokásos „pogány meszterkedéseknek”. Aki elment a tűzhöz, az egyház áldásával ugrándo-zhatott. A papok, Szent Márton jótékonyására emlékezve, gyakorta ajándékoztak a rászorulóknak külön erre a célra sült Márton-cipókat is. A 16. század óta a tíz év fölötti gyerekek is felvonulhatnak lampionjaikkal az utcákon, éneküket gyümölcscsel, dióval és süteménnyel jutalmazták a felnőttek.

Guinness-rekord a magasban

Két Guinness-rekordot is megdöntött vasárnap éjjel **Chicagó**-ban **Nik Wallenda**. A kötéltesztelő egy 15 fokos emelkedő kábelre a Marina City ikertornyainak egyikéről felgyalogolt egy felhőkarcolóra, majd bekötött szemmel átkelt a két ikertorony között is. Mivel az artista az egyedülálló mutatványt személyi biztosító felszerelés nélkül hajtotta végre, az eseményt élőben közvetítő Discovery Channel, akár a legrosszabbra is felkészülve, 10 másodperces késleltetéssel sugározta a képet. A 35 éves Wallenda korábban a Niagara-vízesés és a Grand Canyon felett is átsétált. Mindkét produkcióját 13 millió néző kísérte figyelemmel.

Száz éve fejeződött be az I. világháború

Épp egy évszázada, 1918. november 11-én ért véget az első világháború, melyet gyakran csak nagy háborúként emlegetünk, és amely közel 10 millió halálos áldozattal járt. A küzdelem több évtizedes előzményekre tekint vissza, amikor a kontinens több nemzetközi konfliktus nyomán két egymással szemben álló táborra szakadt.

Az egyik oldalon a gyarmatbirodalmakkal régóta rendelkező országok álltak: Nagy-Britannia, Franciaország és Oroszország, a másikon a gyarmatosításból nagyrészt kimaradó államok, Németország, a Monarchia és Olaszország fogott össze.

A háborút kirobantó szikra a Monarchia trónörökösének, **Ferenc Ferdinándnak a meggyilkolása** volt a boszniai Sarajevóban, 1914 június 28-án. Ausztria ultimátumban követelte, hogy saját emberei vizsgálhassák ki a gyilkosságot Szerbiában, de a belgrádi kormány erre nemet mondott, mire a Monarchia hadat üzent az antantbarát Szerbiának. Az eseményeket ekkor már semmi nem állíthatta meg: a két szövetség országai sorra üzentek hadat egymásnak, miközben egy jelentős átrendeződés is megindult. A korábban a Hármasszövetséghez tartozó Olaszország és Románia állt az antant hatalmakhoz, Bulgária és Törökország pedig a német-osztrák szövetségnek fogadott hűséget.

Az első világháborúban öt front alakult ki: a **nyugati front** (nagy részben Belgium – Észak-Franciaország területén), a **keleti front** (Oroszország – Németország, illetve a Monarchia közt), az **olasz front** (az Isonzó folyónál, a Monarchiával szemben), a **balkáni front** (Szerbiában, majd Törökországban) és a **mezopotámiai front** (a mai Irak területén, ahol az angolok támadtak az Oszmán Birodalomra).

Négy év harc után, 1918. augusztus 8-án bekövetkezett a német hatalom összeomlása a nyugati fronton, amikor **Amiens közelében** az angol-amerikai erők átszakították a frontvona-

lat. A Balkánon a bolgárok kilépésével, az olasz fronton pedig a piavei ellentámadással következett be az osztrák–magyar erők összeomlása. Következtek a fegyverszünetek: **1918 november 3-án Padovában** IV. Károly követői írták alá a fegyvernagyot, a nyugati fronton pedig **november 11-én** egy vasúti kocsiban, a **Compiègne melletti erdőben következett be a német kapituláció**. Ezzel véget ért a 10 millió halálos áldozattal járó első világháború. A Párizs környéki

Tábornokok: Hindenburg, Ludendorff, Foch, d'Esperay és Brusilov

A háborút megelőző évtizedek ipari fejlődése és említett találmányai létrehozták a XX. századi hadiipart, melynek termékei sokszorosára növelték a pusztítást az ellenség soraiban. Az első harckocsik ugyan még kevésbé befolyásolták a frontok alakulását, de a harci repülőgépek, a géppuskák, kézigránátok és a harci gáz tömegszárlások helyszíneivé változtatták a csatateret. Az új hadiipari eszközöket megelőzve a harcok igazi főszereplői természetesen az emberek voltak. A német csapatok főparancsnoka, **Paul von Hindenburg** afféle nemzeti hős lett, miként jobbkeze Erich von Ludendorff is. Az antant csapatok körében a francia **Ferdinand Foch** főparancsnok szerzett népszerűséget a nyugati fronton, **Franchet d'Esperay** pedig a Balkánon. Az orosz csapatoknál **Alekszej Brusilov** tábornok neve volt a legismertebb. Ami a Monarchia katonai vezetőit illeti: Franz Conrad von **Hötzendorf** és Arthur Arz **Straussenburg** neve kiemelendő, ők az osztrák–magyar haderő vezérkari főnökei voltak.

békekötések 5 vesztes országra szabtak súlyos büntetéseket (területvesztések, jóvátételek, haderőcsökkentések): Németországra (versailles-i béke), Ausztriára (Saint-Germain-i béke), Bulgáriára (Neuilly-i béke), Magyarországra (trianoni béke) és Törökországra (sevres-i, majd lausanne-i béke).

November 11. az értelmetlen vérontásra való emlékezés napja, az első világháború lezárulásának évfordulója és a történelem egyik kiemelkedő dátuma.

Új lemezekkel jelentkeztek

A nyár folyamán több zenei előadó is új dalokkal jelentkezett, amelyek a készülő lemezeik előfutárai. Az alábbiakban néhány új albumra, októberi zenei lemezújdonságokra térünk ki, amelyek beharangozóit a nyáron hallhattuk.

Gyorsan visszatértek

A You Me At Six angol rockegyüttes hatodik lemeze nemes egyszerűséggel a VI címet kapta, és október 5-én jelent meg. Az albumon tíz dal található, ezek közül a Fast Forward, a 3AM, az I O U és a Back Again című dalokkal már a nyár folyamán kirukkoltak. A rajongóknak egyáltalán nem kellett sokat várniuk az új lemezre, hiszen a legutóbbi, a Night People-t tavaly adták ki. Az együttest 2004-ben alapította Josh Franceschi énekes, Max Helyer, Chris Miller és Matt Barnes gitárosok, valamint Joe Phillips dobos, akinek a helyére Dan Flint került, de a többiek a mai napig is állandó tagok. Első lemezük négy évvel a megalakulás után jelent meg Take Off Your Colours címmel, amit még négy album követett, a Hold Me Down, a Sinners Never Sleep, a Cavalier Youth és az említett Night People.

Rövid szünetet tartottak

A Twenty One Pilots népszerű amerikai duó 2015-ben jelentette meg a legutóbbi, sorrendben negyedik, Blurryface című lemezét és tavaly ilyenkor szünetre vonultak. Még a közösségi oldalakon is ritkábban jelentkeztek. Arról, hogy új albumot készítenének, csak találgatni lehetett, de a híresztelések ezúttal igaznak bizonyultak. A Twenty One Pilots szintén október 5-én jelentette meg hivatalosan a Trench című lemezt és ezzel úgymond szakított a Blurryface-korszakkal. A duó valami egészen újat szeretne nyújtani a rajongóinak. Ennek biznyságául még a nyár

folyamán négy új dalt mutattak be, ezek a Jump-suit, a Nico and the Niners, a Levitate és a My Blood. Az új lemez további tíz dalt tartalmaz. A Twenty One Pilots négytagú zenekarként alakult meg 2009-ben, de már 2011 óta csak ketten alkotják, Tyler Joseph és Josh Dun.

Kiadta a harmadik lemezét

Tom Odell brit énekes, valójában egy énekesnő, Lily Allen felfedeztette, 2012-ben robbant be a köztudatba az Another Love című dalával, amely világszerte nagy sikert aratott. Innen már nem volt megállás, Tom sokak szívébe belemolett magát érzelmes, melankolikus dalaival, amelyeket gyakran egyszerűen csak egy zongoránál ülve ad elő. Első albuma Long Way Down címmel 2013-ban jelent meg, ezt pedig 2016-ban a Wrong Crowd követte. Tom Odell is a nyár folyamán harangozta be új lemezét, ekkor mutatta be az If You Wanna Love Somebody című dalt, amelyhez videoklip is készült. Harmadik albuma, a Jubilee Road október 12-én jelent meg hivatalosan. A lemez kapcsán Tom Odell egy interjúban azt mesélte, hogy a dalokat egy londoni ház nappalijában vette fel, egy csendes környéken, ahol nagyon kellemesen érezte magát. Az új dalait a szomszédai, valamint a barátai inspirálták. Az énekes azt is elmondta, hogy nagyon büszke az albumra, és tíz évnyi megszállott dalírás után úgy érzi, mindig is illet akart készíteni, épp csak egy megfelelő hely kellett hozzá. Tom Odell egyébként a lemezei megjelenése közt gyakran koncertezik, jelenleg az őszi turnéját járja.

Erkélyről adott koncertet

Jason Derülo nemrég Prágában, a Tipsport Arénában adott volna koncertet, de a szervezők veszélyesnek találták a helyszínt, így lemondták a sokak által várva várt rendezvényt. A fellépést áttették ugyan egy másik időpontra, viszont a csalódott rajongók így is megjelentek a helyszínen abban reménykedve, hátha a kedvencük mégis felbukkan. Szerencsével jártak, Jason Derülo meglepte őket és az erkélyen énekelt, emlékezetes előadást nyújtva. Az énekes elmondása szerint semmiképp sem akarta cserben hagyni a rajongóit, mert tisztában volt azzal, hogy sokan kora reggel óta a kapunyitásra vártak, mert jó helyet szerettek volna foglalni. A közönséghez fordulva azt is mondta, hogy a szeretetet és az élményeket örökre a szívébe zárja.

Újabb szerepet kapott

Katherine Langford is szerepet kapott a Bosszúállók folytatásában, amelyet jövő év májusában mutatnak be a mozik. Úgy tudni, hogy a jeleneteit már le is forgatták. A fiatal ausztrál színésznő karrierje egyre csak felfelé ível, nemrég Golden Globe díjat nyert a 13 okom volt című sorozatban nyújtott alakításáért, idén játszott a Kszi, Simon romantikus tini tragikomédiában és a The Misguidedban, megszólaltatott egy karaktert a több mint tíz éve műsoron levő Robot Chicken animációs sorozatban, valamint szerepet vállalt a jövőre induló Cursed című szériában is. Sokak szerint Katherine Langford előtt fényes jövő áll, mivel különféle műfajú filmekben kiválóan megállja a helyét.

Búcsút intett a sorozatnak

A napokban volt látható a The Walking Dead azon epizódja, amelyben utoljára szerepel Andrew Lincoln. A színész kilenc évad után intett búcsút a zombisorozatnak, amelyben az egyik főszereplőt, Rick Gramest alakította. Andrew Lincoln a rajongókhöz írt levelében arra tért ki, hogy habár a sorozat címe az élőhalottakra utal, a története mégis sokkal inkább az életről szól, emellett a reményről, a családról és a barátságról. Olyan emberekről, akikben elsősorban semmi közös sincs, majd pedig rájönnek, hogy mégis sok minden összeköti őket és összefogva keresik azt a helyet, amelyet az otthonuknak nevezhetnek. A színész szerint ez volt eddigi karrierje legizgalmasabb, ugyanakkor a legmegpróbáltatottabb szerepe, és nagyon hálás azért, hogy egy nagy kaland része lehetett.

Csúszik a bemutató

Tavaly júniusban mutatták be a Gal Gadot főszereplésével készült Wonder Womant, ami óriási siker lett, így nem volt kétség afelől, hogy készül majd folytatása. A rajongóknak azonban erre tovább kell várniuk, mint azt tervezték. Eredetileg 2019 novemberére harangozták be a Wonder Woman 1984 című második rész premierjét, viszont 2020 júniusára tolódot. Egyelőre azt lehet tudni, hogy a Csodanőt ezúttal is Gal Gadot játssza majd, a rendező pedig ismét Patty Jenkins lesz. Az is már szinte biztos, hogy Kristen Wiig alakítja a hősnőnk ellenfelét, emellett Chris Pine karakterének, Steve Trevornak a felbukkanására is számíthatunk.

Jelige: „Trió”
Kedves Bizi!

Már 4. osztályos korom óta rendszeresen olvasom a Jó Pajtást, és barátnőimmel úgy döntöttünk, hogy mi is tanácsot kérünk a nemrég történetekkel kapcsolatban. Mind a hárman hatodikosok vagyunk. Mivel sok volt a napsütéses, szép nap, gyakrabban bicajozhattunk az utcán. Bejártuk keresztül-kasul a környéket. Egy napon három fiú csatlakozott hozzánk. Jókat hülyéskedtünk együtt. Amíg róttuk az utcákat, többször is megkérdezték tőlünk, hogy hívnak bennünket. Mi durván leráztuk őket minden alkalommal. Sőt azt is megcsináltuk, hogy a végén hamis nevet mondtunk nekik. A nevek számunkra viccesek voltak. Ezt azért csináltuk, hogy lekopjanak rólunk a fiúk. Mielőtt hazamentünk volna, a barátnőm meg is kérdezte tőlük, miért akarják megtudni a nevünket. Nem válaszoltak a kérdésre. Azóta békén is hagytak bennünket. Amikor hétfőn újra az iskolába voltunk, kiderült, hogy tényleg hülyeséget csináltunk, mert mind a három „menő fej”, minden lány szerelmes beléjük. Sokan ismerik őket. Hogy még nagyobb legyen a bajunk, kiderült, hogy a közelünkben laknak, és azóta együtt megyünk és jövünk az iskolából. Viszont azóta, hogy leráztuk őket, ránk se néznek. A fiúk nyolcadikosok, nemsokára befejezik az iskolát. Hogyan mondjuk meg nekik, hogy tévedtünk, és hogy tetszenek nekünk. Úgy gondoljuk, hogy még mindig tetszünk nekik. Kiderült az is, hogy tudják a nevünket. Mi is tudjuk, hogy őket hogy hívják. Mit tegyünk, hogy újra felfigyeljenek ránk? Nagyon szerelmesek vagyunk! Segíts!

Válasz:

Kedves Trió! Sajnos nagyon sokszor megtörténik, hogy megbánjuk a tetteinket, utólag jövünk rá, hogy másként kellett volna megoldani dolgokat. Most ti a saját bőrötökön megtapasztaltátok, hogy mi történhet, ha könnyelműen, esetleg bántóan viselkedünk vagy nem vagyunk őszinték azokkal, akik kapcsolatba lépnének velünk. Türelmesnek kell lenni, meghallgatni, mit is akar az a valaki, és csak utána elutasítani a közeledést, ha valami miatt nem tetszik nekünk. Sose lehet tudni, hogy mi süli ki a dologból. Pl. hogy egy új testi-lelki jó barátnőnk lesz-e, vagy éppen ellenségünké válik valaki, esetleg éppen életünk nagy szerelmét rázzuk le durván. Nem merek mérget venni rá, hogy a fiúkat véglegesen eltaszítottátok magatoktól, hisz próbáltak közeledni, megsértődtek, egy időre visszavonultak, de – ismerve a serdülőket – lehet, hogy most is éberen figyelik, mit csináltok. Mielőtt bármilyen lépést tennétek, gondoljátok át még egyszer, miért ráztátok le őket. Miért zavart benneteket a többszöri próbálkozásuk? Azon is őszintén el kell gondolkodnotok, hogy miért lettek most hirtelen olyan vonzóak, kívánatosak a fiúk számotokra. Utólag miért szeretnétek megismerni őket? Miért lettek most olyan érdekesekek a számotokra? Azért, mert kiderült, hogy menő srácok az iskolában? Mert buknak rájuk a lányok? Ne feledjétek, hogy ők még mindig ugyanazok a fiúk, akik bicajoztak veletek az utcán. Mind a barátok, mind a szimpátiák megválasztásának kritériumai igencsak egyszerűek: ha valaki kedves, jólelkű, figyelmes, ha felkelti érdeklődésünket, ha hasonló az érdeklődési köre, mint a miénk, nagy a valószínűsége, hogy közeleink érezzük, hogy a barátunk lesz. Egy próbát azért megér, mondjátok el nekik egy kellő pillanatban, hogy tévedtetek. Most ti tegyétek meg az első, valójában a második lépést a fiúk felé.

Jelige: „Én és a barátnőm”

Kedves Bizalmas sorok! 13 éves vagyok, a gondom pedig a barátnőmmel kapcsolatos. Szerintem a legjobb barátnőm szörnyen féltékeny rám. Nem tudom, miért, hiszen neki mindene megvan, ami nekem nincs: van jó társasága, együtt vannak a szülei, jó cuccai vannak, mindenben sokkal jobb, mint én (tanulásra gondolok), de azért állan-

dóan mondogatja, hogy ezt nem jól csináltad, azt nem jól csináltad. Ha valami nem úgy van, mint ahogy ő elképzelte, rögtön megharagszik. Ilyenkor levegőnek néz napokig. Úgy érzem, hogy nem igazi jó barátnő, mert csak házfeladat-írásra meg sűgőgépnak vagyok neki jó. Ritkán hív, pl. hogy együtt menjünk moziba, inkább a másik társaságával megy. De amikor azok foglaltak, engem hív mézesmázos hangon, hogy menjek vele. A többi barátnőm már észrevette, hogy kihasznál, de a szüleim szerint ő egy angyal. Azt mondogatják, hogy nála nincs is jobb barátnő. Mit tegyek, mert rosszul érzem magam vele kapcsolatosan a saját bőrömben!

Válasz:

Az az igazság, hogy bármennyire is fájó, néha nem érdemes fenntartani olyan barátságokat vagy egyáltalán bármilyen kapcsolatot, amiben nem jól érezzük magunkat, amiben lépten-nyomon fájdalmat érzünk. Úgy látom, hogy neked is, mint annyi más serdülőnek, gondod van az önbizalommal, és ezért függsz olyan nagyon a barátnőd kénye-kedvétől.

Ő persze nagyon élvezzi a helyzetet, és amikor te újra és újra zokszó nélkül folytatod a barátságokat, az ő önbizalma csak növekszik. Jó lenne, ha elsősorban azon gondolkodnál el, hogy valóban nem tudnál-e nélküle megenni. Tényleg barátnő nélkül, magányos maradnál, ha ő nem lenne? Nem tudnál más lányokkal barátkozni? Arról is elméledjél el, hogy milyen az igazi barátság? Milyen a nagybetűs „BARÁT”, „BARÁTNŐ”? Ne téveszd szem elől, hogy vannak más barátaid, barátnőd is! Töltsél velük több időt, a figyelmet inkább feléjük irányítsd. Az úgynevezett „barátnődnek” pedig nyugodtan mondd meg azt, ami nem tetszik nála. Meg persze azt is, hogy kihasznál. Szép dolog valakinek segíteni, de ne engedd, hogy kihasználjon, mert a barátság a kölcsönösségen alapszik. Egyaránt „adunk” és „kapunk” is: odafigyelést, melegséget, oltalmat, bizalmat, szeretetet, segítséget.

Jelige: „Viola”

Kedves Bizi! Segíts! Pár nappal ezelőtt, egy nagyon cuki fiú odajött hozzám, és randira hívott. Nagyon tetszik! Egy nagyon stramm srác! Nagyon szívesen találkozok vele, de úgy érzem, hogy még csak 13 éves vagyok és nagyon szégyenlős arra, hogy „igent” mondjak neki. Különben nagyon zárkózott, szégyenlős lány vagyok. Hogyan lehetnék nyitottabb? Hogyan győzzem le a szégyenlősségemet?

Válasz:

Kedves „Viola”!

Nagyon jó, ha a megérzéseinkre hallgatunk. Te úgy érzed, hogy még nem állsz készen, nem vagy még eléggé érett az első randivúra. Jó tudni, hogy általában a szerelmet és a járást barátkozás előzi meg. Jó lenne, ha, mielőtt randiznátok, egy kicsit barátkoznátok a fiúval. Gondolom, nem lesz nehéz, hisz egy iskolába jártok. Számítalan alkalmatok lehet, hogy együtt legyetek, megismerjétek jobban egymást, így könnyebben felmérheted azt is, olyan-e a fiú, amilyennek elképzelted. Ahhoz, hogy legyőzd a szégyenlősségedet és zárkózottságodat, egy kicsit több időt kell töltened mások társaságában. Erre az iskolai környezet nagyon jó hely. Ha a többiekkel együtt tudsz lenni, nyitsz feléjük, könnyebb lesz megnyílni a szimpátiád előtt is. Az is teljesen normális dolog, hogy szégyenlősök vagyunk és félünk az első randi előtt, hisz számunkra ismeretlen helyzetről van szó. Gondolj arra is, hogy előbb-utóbb meg kell törni a jeget. Tedd meg az első lépést az ismeretlen úton, a második meg már könnyebben fog menni!

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

Telefonos pszichológia

Egy amerikai pszichológus szerint abból, hogy ki miként szól bele a kagylóba, amikor telefonon hívják, sok mindenre lehet következtetni. Aki hosszú, már-már éneklő hallóóó-val jelentkezik, az általában nyitott lelkű, optimista és derűs ember, örül neki, ha felhívják. Aki „halló” helyett a teljes nevét mondja be, az korrekt, határozott és megbízható. Az viszont, aki, még mielőtt a hívó megnyilatkozna, azzal kezdi, hogy: „Halló, ki beszél?”, az labilis hangulatú, bizalmatlan. A kurta „halló” barátságatlanságra utal. Aki „halló” helyett azzal indít, hogy „igen” vagy „tessék”, az hozzászólt a nyilvános szerepléshez, s vélhetőleg sikerember. A jópofáskodók, akik „Hallom!”, „Jelen!”, „Mit tehetek önért?” szöveget találnak ki maguknak, kiismerhetetlenek. Az sem mindegy, ki hogyan reagál egy téves hívásra. Az agresszív ember begorombul, a kedélyeskedő csevegni és viccelődni kezd, s persze olyan is akad, aki egyszerűen közli, hogy tévedés és kész. Az ember jelleme mindenben, a telefonálási szokásaiban is megmutatkozik. A beszélgetés nyitánya min-

denképp a bemutatkozás, elsőnek bemutatkoznia mindig a hívó félnek kell. Jó lenne betartani ezt az illemszabályt, mert az udvariasság dróton keresztül is ajánlatos.

TESZT

1. Rajzolj egy szívet a lapodra! Mi jellemző rá az itt felsoroltak közül?

- A szív teljesen vagy majdnem szabályos és arányos, nincs rés az összezáródásoknál.
- A szív nagyon kövér, szinte nincsen alsó csücske.
- A szív alsó vagy felső (vagy mindkettő) összezáródása metszi egymást, és egy kicsit nyújtott.
- A felsoroltak közül egyik sem.

2. Számodra milyen lenne az ideális fiú?

- Elsősorban legyen megértő és szeressen engem, és az sem árt, ha jóképű.
- Legyen szenvedélyes, romantikus és nagyon helyes.
- Hallgasson rám, és legyen megértő velem szemben. Fogadjon el olyannak, amilyen vagyok, és ne akarjon átalakítani.
- A külső nem fontos, a lényeg, hogy odaadóan szeressen.

3. Mi a legfontosabb számodra a szerelemben?

- A bizalom.
- A romantika.
- A hűség.
- A szeretet.

4. Megcsalt, méghozzá nem is akárkivel, hanem az egyik barátóddal! Mi lesz a sorsa?

- Csalódott vagyok, és bár sokat gondolkodom a dolgon, mégis kidobom.
- Attól függ, hogy mi számít megcsalásnak. Ha csak találkoztak, adok még egy esélyt, különben könyörtelenül és nagy balhét csapva dobom.
- Adok neki még egy esélyt, de ha a legkisebb dolgot is elszúrja, akkor feltételek nélkül szakítok vele.
- Nyugodtan elbeszélgetek vele erről a dologról, és végül közösen döntünk.

5. Mit érzel, ha a szerelmedre gondolsz/nézel?

- Teljesen odavagyok érte, nagyon szeretem, szinte minden pillanatban vele lennék.

- Amikor ránézek, teljesen elolvadok.
- Arra gondolok, hogy vajon most kinek csapja a szelet.
- Vajon elég jól nézek-e ki és tetszem-e neki?

Értékelés

1. kérdés:

- A szabályos és arányos szív arra utal, hogy teljesen kiegyensúlyozott vagy a szerelemben, vagy minden vágyad egy olyan szerelem, ami úgymond tökéletes. Fontos számodra, hogy az illető, akit szeretsz, viszonzszeressen, és ne legyen tipikus macsó.
- A nagy, kövér szív azt jelzi, hogy a szerelemből neked sosem elég, szinte kielégíthetetlenek a vágyaid. Ezenkívül azt is jelzi, hogy eszeveszettül szenvedélyes vagy.
- A nyújtott, és alul vagy felül egymásba metsző szív azt jelenti, hogy egy határozott és irányító típus vagy. Rendkívül erős a kisugárzásod, és a metszés a szívben bilincset, láncot szimbolizál, tehát magadba bolondítod és magadhoz láncolod az áldozatodat.
- A szív, amit lerajzoltál, teljesen egyedi, valószínűleg nincs két egyforma szívecske, amit lerajzolsz. Ez azt jelenti, hogy különleges bánásmódot igényelsz a szerelemben, és nagyon vágyasz egy szerető fiúra.

2. kérdés:

- Egészségesen, nem túlzásokba esve adsz a külsőségekre, és bírod, ha a pasid egy "lányok kedvence" típus!
- Számodra a tökéletes pasi olyan, mint te!
- Az ideális pasi számodra egy olyan fiú, aki minden kívánságodat lesi és teljesíti is, ha akarna sem tudna átalakítani téged!
- A kinézet számodra nem annyira fontos, a lényeg, hogy jól kijöjjetek.

3. kérdés:

- A szerelem alapja nálad a bizalom, ami érthető, hiszen bizalom nélkül mit sem ér egy kapcsolat!

A szerelem

b) Nagyon sokat adsz arra, hogy rengeteg romantika legyen a kapcsolatodokban. Ez nem baj, csak ne ess a ló túloldalára.

c) Fontos számodra a hűség, ha megcsal a pasid, „kínzó” módszerekhez folyamodsz, vagyis vele maradsz. Már te sem szereted, de még egy ideig kalitkában tartod.

d) Szeretet nélkül számodra nincs szerelem, ez jobban előtérbe kerül, mint a megértés.

4. kérdés:

- Ha megcsal, hidegvérűen és tiszta fejjel szállsz szembe a problémákkal.
- Ha megcsal, mérlegeled a problémákat, vagyis ha kisebb büntetést követel el, nem dobod, vagy csak kisebb hepajt csapsz a szakításnál. Ám ha nagy a bűne, szabályosan kivágod, hogy a lába sem éri a földet.
- A legfontosabb számodra a hűség. Nehezen tudod elviselni, ha megcsalnak.
- Negatív tulajdonságod, hogy könnyen befolyásolható vagy a szerelemben. Ha meg is csal, akkor is elhiszed neki, hogy valójában nem történt semmi. Változtass ezen! Számodra a legfontosabb a szerelmed boldogsága, az már nem annyira érdekel, hogy te magad mennyire vagy boldog.

5. kérdés:

- Imádod, egész nap vele lennél, a randikon olyan programokat hoztok össze, ami mindkettőtöknek jó.
- Ha ránézel, azonnal a szenvedély jut eszedbe róla.
- Sajnos semelyik fiúban sem bízol meg, féltékenykedsz. Ez azért van, mert félsz, hogy elveszíted azt, akibe szerelmes vagy.
- Sajnos nem vagy önbizalomkirálynő. Mindenben kell lennie valamennyi önbizalomnak. Ne görcsölj! Légy szerelmes, és érezd jól magad egy kapcsolatban!

EGÉSZSÉG

Te is vízhiányban szenvedsz?

Testösszetételünk mindennél jobban bizonyítja, mennyire fontos és nélkülözhetetlen számunkra a megfelelő mennyiségű folyadék. Víz alkotja ugyanis a tüdőnek csaknem 90 százalékát, az agynak megközelítőleg 76 százalékát, vérünknek közel 82 százalékát, testünk izmainak 75 százalékát, csontjainknak kb. 25 százalékát. Ha nem iszunk elég friss, tiszta vizet, akkor sejteink megkötik a rendelkezésükre álló folyadékot, agyunk pedig kétségbeesett jelzéseket küld, hogy minél előbb vízhez jusson. Mi azonban nem azt adunk neki, amire szüksége lenne, hanem üdítőt, gyümölcslevet, kávét vagy alkoholt. Ennek köszönhetően szinte egész életünkben vízhiányban szenvedünk, anélkül, hogy tudnánk róla. Csak azt vesszük észre, hogy fáradékonyak vagyunk, légzési és emésztési problémáink vannak. Mindezt gyógyszerekkel próbáljuk kezelni, tovább fokozva szervezetünk vízhiányát. A felnőttek ráadásul az évek múlásával elveszítik a szomjúság észlelésének képességét, különösen akkor, ha éveken át túl keveset ittak. A kialakuló panaszokat pedig egyszerűen lehet orvosolni napi 8-10 pohár víz tudatos elfogyasztásával. Ha mindig van víz a közelünkben, akkor talán nem feledkezünk meg arról, hogy rendszeresen igyunk, akkor is, ha nem vagyunk szomjasak. Szervezetünk meghálálja a számára nélkülözhetetlen táplálékot jelentő vizet: jó közérzetet és zavartalan működést kapunk érte cserébe.

KÉSZÍTSD EGYEDÜL!

Ha ősz, akkor sütőtök

Az édeskés ízvilágú zöldség világszerte hatalmas népszerűségnek örvend, ám hazánkban szinte csak magában szokás fogyasztani. Pedig rengetegféleképpen becsapódhat az étrendedbe. Próbáld ki valamelyiket az alábbi ötletek közül!

Turmix

Harry Potter és barátai mindig sütőtöklevet fogyasztottak a Roxfortban, ami nem csoda, hiszen fahéjjal vagy kardamommal fűszerezve mennyei italt készíthetsz belőle.

Sütőtökös zabkása

Ha sütőtökpürével turbózd fel a zabkását, A-vitaminban is gazdag csemegét kapsz.

Sütőtökös palacsinta

Van valami a narancsos-sütőtökös palacsintában, ami a Föld bármelyik pontján azonnali repetézésre készítet. Próbáld ki, ha nem hiszed!

Sütőtökös latte

A sütőtökkel ízesített frissítő receptje: adj a szokásos tejeskávédhoz némi tökpürét, egy kis vaniliát és cukrot, majd nyomj rá tejszínhabot!

Sütőtökdzsem

Nagyon könnyű elkészíteni, ráadásul egy szelet teljes kiőrlésű kenyérral ideális reggelit, tízórait vagy uzsonnát jelent.

Tészta sütőtökös

A teljes kiőrlésű tésztára tegyél apró sütőtökdarabkákat! Reszelt sajttal teheted gazdagabbá a fogást.

Pizza

Paradicsomos alap, sajt, csirkemell, cukkini, sütőtök és oregánó – ennyi kell a tökéletes őszi pizzára.

DIVATTÖRTÉNET

A lányok is nadrágba születtek?

A nők először a férfiak kalapját „kivánták meg”. Igaz, a lovaglászhoz, vadászathoz férfias szabású kosztüimöket vettek fel, egyes különökök pedig nadrágban is jártak. Mint például a férfinéven élő francia író, George Sand.

A divattörténetben a nadrág volt az első férfruhadarab, amit a nők nappali viseletként hordtak.

A mai értelemben vett nadrág keleti közvetítéssel került Európába a 16. században. A nőknek szigorúan tiltották viselését, mivel a férfiak hatalmi jelképe volt. Ruhatárunkban először a felsőruha alá felvett lovaglónadrágként, száz évvel később alsóneműként jelent meg. A női nadrág első alkalommal az 1800-as évek elején szerepelt divatlapban. A század közepén az amerikai **Amelia Bloomer** újságíró, a női jogok harcosa törökös, bő szabású nad-

rággal kívánta megreformálni a női öltözéket. Sikertelenül.

Magyarországon 1895-ben a Vasárnapi Újság arról számolt be, hogy Ausztriában „a szép Katakata. Mint például a férfinéven élő francia író, George Sand. A divattörténetben a nadrág volt az első férfruhadarab, amit a nők nappali viseletként hordtak. A mai értelemben vett nadrág keleti közvetítéssel került Európába a 16. században. A nőknek szigorúan tiltották viselését, mivel a férfiak hatalmi jelképe volt. Ruhatárunkban először a felsőruha alá felvett lovaglónadrágként, száz évvel később alsóneműként jelent meg. A női nadrág első alkalommal az 1800-as évek elején szerepelt divatlapban. A század közepén az amerikai **Amelia Bloomer** újságíró, a női jogok harcosa törökös, bő szabású nad-

rággal kívánta megreformálni a női öltözéket. Sikertelenül. Magyarszágon 1895-ben a Vasárnapi Újság arról számolt be, hogy Ausztriában „a szép Katakata. Mint például a férfinéven élő francia író, George Sand. A divattörténetben a nadrág volt az első férfruhadarab, amit a nők nappali viseletként hordtak. A mai értelemben vett nadrág keleti közvetítéssel került Európába a 16. században. A nőknek szigorúan tiltották viselését, mivel a férfiak hatalmi jelképe volt. Ruhatárunkban először a felsőruha alá felvett lovaglónadrágként, száz évvel később alsóneműként jelent meg. A női nadrág első alkalommal az 1800-as évek elején szerepelt divatlapban. A század közepén az amerikai **Amelia Bloomer** újságíró, a női jogok harcosa törökös, bő szabású nad-

Mit tehetsz a herpesz ellen?

A világ népességének 70%-a hordozza a herpesz kialakulásáért felelős HSV-1 vírust, de a többség nem is tud erről. Ezzel együtt az apró, szúrós kis pötty ronda és fájdalmas, és sokak életét keseríti meg. Mit lehet tenni ellenük, és főleg velük?

Élőzd meg!

– Használj fényvédő krémet! Furán hangzik, de a napsütés a herpesz egyik fő okozója.

– Aludd ki magad! A kialvatlanság növeli a herpesz kialakulásának esélyét.

– Ha megfáztál, ne halogasd a fájdalom- és lázcsillapító tablettákat. A láz és a hőemelkedés kedvez a herpesz kialakulásának.

Kezeld!

– Ha már ott a kis betolakodó, szerezz be valamilyen herpeszkrémet a patikában! A legjobb, ha az első kis viszketésnél ezt teszed.

– Ne nyúlj hozzá! Ez nem pattanás, hanem egy seb. Ha tehát nyomogatsz és piszkálsz, csak lassabban gyógyul.

– Ez persze nem szépségkérdés, de fontos: kerülj a csókokat, amíg be nem gyógyul a kis seb az ajkadon!

Az intelligencia nyolc fő típusa

Egy pszichológiaprofesszor érdekes listát állított össze az intelligencia különböző típusairól. Az, hogy az embernek milyen típusú az intelligenciája, nagyban befolyásolja az egész életét. Ugyanis ezek a mentális beállítottságok nemcsak a hétköznapi életben, hanem például a pályaválasztásban is meghatározó szerepet játszanak.

Térbeli

Térbeli tárgyak alkotására és mozgatására különösen alkalmas. Példa: pilóta, sakkjátékos, építész

Testi-kinesztetikus

Az egész testét vagy testének bizonyos részeit használja arra, hogy alkosson vagy problémákat oldjon meg. Példa: táncos

Zenei

Különösen érzékeny a hangokra, ritmusokra, dallamokra, rezgésekre. Jó érzéke van az énekhez és/vagy a zenéléshez, dalszerzéshez. Példa: karmester, énekes

Nyelvi

A nyelv központi szerepet tölt be az életében: a jelentések, a hangsúlyok, a szöveg-dallamok által fejezi ki magát a legjobban. Példa: költő, író

Logikai-matematikai

A dolgok közti összefüggéseket keresi, a racionalitás a legfontosabb a számára. Képes bonyolult szimbólumrendszerek vagy számtani sorozatok megoldására. Példa: matematikus, fizikus

Interperszonális

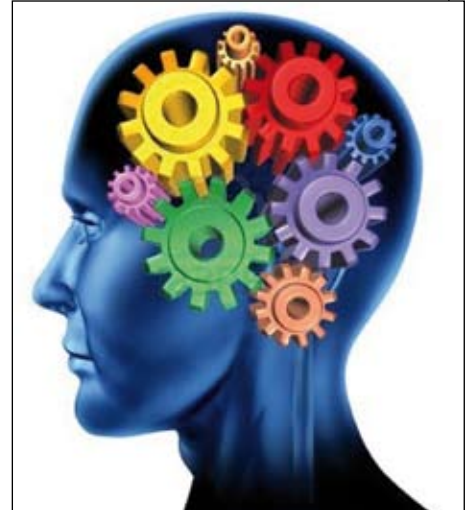
Tökéletesen kommunikál másokkal, mivel megérzi a partnere hangulatát, személyiségét és kommunikációs motivációját. Példa: mediátor

Intraperszonális

Tökéletesen tisztában van saját magával; saját személyiségéhez, céljaihoz és ambícióihoz alakítja életét. Példa: bármilyen szakma, mellyel a modern társadalomban is független lehet

Naturalista

Rengeteg ismerete van a természetről és az élővilágról, a szabadban érzi magát a legjobban. Példa: tengerbiológus. Így ha például szeretnél állatokkal foglalkozni, minden bizonnyal a naturalista intelligencia a domináns nálad.

Az egyik persze nem zárja ki a másikat: simán lehet – sőt elég valószínű –, hogy egyszerre több típusú intelligenciával rendelkezel. A zseniknek például mind a nyolc megvan, nem csoda, hogy sokszor bele is őrülnek...

Te melyekkel rendelkezel?

Idióta – mit jelent valójában?

Természetesen mindenki sértve érzi magát, ha valaki így „bókol” neki: te idióta! De vajon mindig gyengeelméjűséget jelentett ez a szó?

Akár hiszitek, akár nem, az ókori görögöknél még nem azt jelentette ez a szó, amit ma. A görögöknél a polgárok részt vettek a lakóhelyük ügyes-bajos dolgainak elintézésében. Azok az emberek, akik a politikai és általában a nagy nyilvánosságot is érintő dolgokban vettek részt, külön házzal vagy pedig csak házrésszel rendelkeztek, ahol a hozzájuk érkezőket fogadták. Azokat a polgárokat, akiknek ilyen helyiségük nem volt, IDIOTESZ-nak, azaz magányosnak hívták.

Az idő folyamán ilyen néven főleg azokat nevezték, akik nem hogy nem vettek részt a nyilvános életben és a dolgok intézésében, hanem nem is voltak erre képesek, azaz buták, szellemileg elmaradottak voltak. Manapság a mindennapi életben meglehetősen gyakran elhangzik ez a szó, kizárólag sértő szándékkal.

Udvarias válasszal a gonoszokkal szemben

Nincs az az ember, aki képes lenne teljesen megőrizni a hidegvérét, ha alaptalanul, igazságtalanul megvádolják, megbántják. Vannak azonban olyan helyzetek, amikor érdemes megőrizni a nyugalmunkat, és csendesen, de határozottan visszaverhetjük a szóbeli agressziót.

1. „Köszönöm.”

Ha valaki udvariatlan veled szemben, nem kell neked is úgy viselkedned. Éreztesd a „támadóval”, hogy te nem alacsonyodsz le az ő szintjére. Mond azt, hogy „köszönöm”, ettől egy szót sem tud szólni az agresszor, majd fordíts háttal, és távozz emelt fővel.

2. „Igazad van.”

Ezzel az egy mondattal szinte azonnal le tudod nyugtatni a támadót. Jobb, ha látszólag egyetértesz vele, és igazat adsz neki, hiszen így máris kivetted a kezéből a fégyvert, és ártalmatlanná tetted.

3. „Megsérted az érzéseimet.”

Ha neked esik valaki, akkor közöld vele, hogy a megjegyzései sértőek rád nézve. Ezzel büntudatot keltesz az illetőben, így nagy az esélye annak, hogy abbahagyja a támadást, és megpróbál más hangnemben beszélni veled. Legközelebb már nagyobb tisztelettel fog viszonyulni hozzád.

4. „Neked mindig valami negatív megjegyzést kell tenned rám?”

Ha valaki folyamatosan beszél neked, megjegyzéseket tesz rád, egyszerűen fordulj oda hozzá, nyugodt, őszinte hangnemben kérdezd meg, hogy miért csinálja ezt, miért jön mindig valami negatívummal, ha rólad van szó. A legtöbb ember ért a szép szóból, és leáll.

Birkózás szabadon és kötötten

A sportág fejlődésével, szabályok közé szorításával már a fogásokkal (dobásokkal) ki-harcolt fölény is elegendő lett a győzelemhez. A birkózás koncentrációt és stratégiát igényel, s persze nem kis mértékben erőt is. Három fő szakága van: a legnépszerűbb szabadfogás, a kötöttfogás, valamint újabban a női birkózás is, melyben 1987 óta már világbajnokságot is rendeznek.

Világbajnokság volt Budapesten

Október 20-ától egy héten át tartott Budapesten a 15. birkózó-vb. Figyelmünk már csak ezért is újra a birkózásra terelődött. **Davor Štefanek, Fríz Krisztián és a másik zentai, Nemes Viktor** is eredményesen szerepelt ezen a világbajnokságon.

Az őskori vadászó, halászó, gyűjtő-életmódot folytató ember mindennapi életében a birkózás az embercsoportok egymás elleni küzdelmének eszköze lett. A jobb vadászterületekért vívott küzdelemben, ha a fegyvereiket már nem volt módjuk használni, pusztá kézzel kellett az életükért harcolni. Az osztálytársadalom kialakulásával létrejött az uralkodó hatalmának fenntartására a katonai réteg. Ekkor jelent meg a birkózás már szabályok közé vont sportként, a kiképzés szerves részeként.

Nem sokan tudják, hogy női birkózás is van

Az ókori görögök által létrehozott olimpiai versenyek első sportágai közé tartozott a birkózás. Az ellenfelek olajozott testtel, ruha nélkül küzdöttek a homokkal borított küzdőtéren. A versenyek színvonala folyamatosan emelkedett, mert a városállamokban külön iskolák szerveződtek a birkózók képzésére. Hérodotosz szerint "birkózás nélkül nem lehet kecses ifjakat nevelni." Az ókori olimpiai játékok fejlődésével a birkózás is több szakágra vált szét, ám a római korban cirkuszi gladiátorok véres küzdelmévé silányult a magas színvonalú görög birkózás.

A modern korban Pierre de Coubertin francia báró kezdeményezésére felélesztett küzdelemmel a birkózás is több szakágra vált szét, ám a római korban cirkuszi gladiátorok véres küzdelmévé silányult a magas színvonalú görög birkózás.

kétféle győzelem elérésével ért véget a küzdelem, így fordulhatott elő, hogy 1912-ben 11 órán keresztül tartott a bajnoki címért vívott küzdelem... Érthető, ha ezek után időkeretbe szorították a mérkőzéseket, és a végrehajtott akciókat pontokkal értékelték. Ebben az idő-

Az erő nem hiányozhat a birkózókból

szakban vált ketté a sportág kötöttfogású (másképpen görög-római birkózásra) és szabadfogású szakágra.

A birkózás történetének meghatározó időszakát jelentik a múlt század ötvenes éveit, ami-

Fríz Krisztián és Nemes Viktor az utóbbi évek legeredményesebb zentai és vajdasági birkózói

Tudod-e?

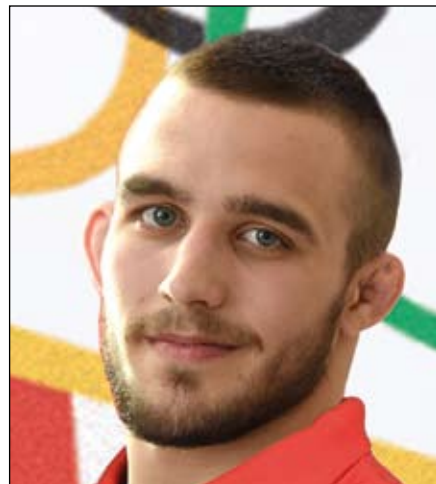
Mi a különbség a szabadfogású és a kötöttfogású birkózás között?

Szabadfogásban használható a láb, akár támadásra is. Mivel lehet lábra támadni, az ellenfelek beállása mélyebb, döntött törzsű.

Kötöttfogásban csak derékvonal felett támadhatnak a sportolók, épp ezért magasabb a küzdőfelek beállása, több a dobás, illetve földről az emelés.

kor is megjelentek a versenyeken a Szovjetunió sportolói, akik a népi birkózások mozgásanyagát beépítve felkészülésükbe, forradalmasították a sportágat, főként a szabadfogást. 1966 óta – az olimpiai éveket leszámítva – esztendőnként tartanak világ- és Európa-bajnokságokat. A sportág első nemzetközi szervezete 1912-ben jött létre Stockholmban, a Nemzetközi Birkózó Szövetség (FILA) pedig 1921-ben alakult meg Lausanne-ban.

A magyar birkózók – mindenekelőtt a rendkívül felkészült szakembereiknek köszönhetően – mindig is a sportág élvonalába tartoztak.

Honnan ered a tenisz?

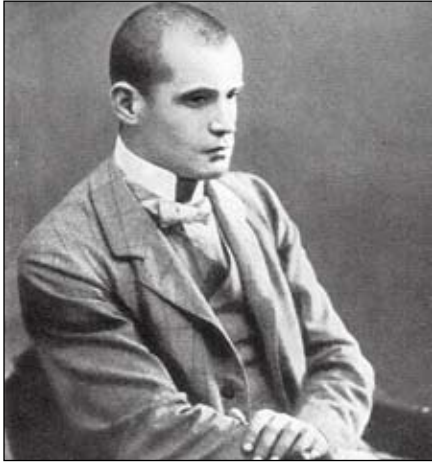
Népszerű sport lett manapság a tenisz. Egyre többen vesznek kezükbe ütőt, titokban abban reménykedve, hogy nagy sikereket érnek el, nagy versenyeket nyernek meg. Sokan azt gondolják, a tenisz nem is olyan régi sport, az igazság azonban az, hogy nagyon is ősi.

A történetírók szerint már az **ókori Rómában** is játszották, innen jutott el Párizsba, ahol olyan népszerű lett, hogy minden város főterén és vendégházak udvarán játszották. Maga a tenisz szó is francia, azt jelenti: fogjátok! Magyarországon **Mátyás király** korában honosodott meg. **Miksa császár** Pozsonyban kifejezetten erre a célra úgynevezett labdaházat építtetett, ahol a játékok zajlottak. A labdát először szőrrel, sőt egy időben szakállszőrrel töltötték, majd homokkal és gyapjúval, és készítették birkabőrrel is.

A tenisz nevet az angolok adták neki, a ma is érvényes játékszabályokat **Julian Marshall** állította össze a 19. század elején. Ilyen például, hogy a labdákat először a 7. majd a 9. játék után lehet cserélni, szünet csak páratlan játékszám után lehet, a játékosoknak lehetőségük van a játék előtt 5 perces bemelegítésre az ellenfelükkel.

Találd ki a hírességek eredeti foglalkozását!

1. Mi volt az eredeti foglalkozása Kacsóh Pongrácnak, a János vitéz zeneszerzőjének?

- a) író
- b) számtantanár
- c) ács
- d) festőművész

2. Mi volt az eredeti foglalkozása William Blake angol költőnek?

- a) rézmetsző
- b) lakatos
- c) szobrász
- d) újságíró

3. Mi volt az eredeti foglalkozása Arkwrightnak, a szövőszék tökéletesítőjének?

- a) fodrász
- b) borbély
- c) rendőr
- d) suszter

4. Mi volt Táncsics Mihály első mestersége?

- a) segédtanító
- b) újságíró
- c) földműves
- d) irodalomtanár

5. Mi volt az eredeti foglalkozása Mikes Kelemennek?

- a) írnok
- b) földműves
- c) kamarás
- d) író

6. Mi volt Faradaynek, a világhírű fizikusnak az eredeti foglalkozása?

- a) nyomdász
- b) könyvkötő
- c) gyógyszerész
- d) feltaláló

7. Feltehetőleg mi volt Kinizsi Pál foglalkozása, mielőtt hadvezérként bizonyított?

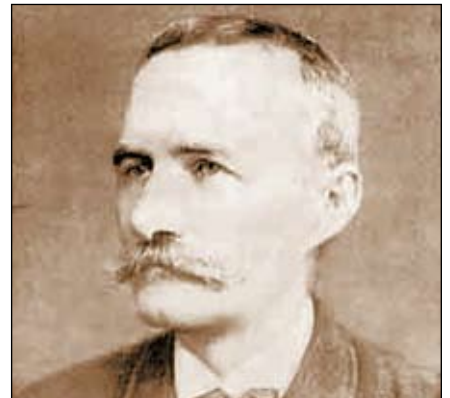
- a) földműves
- b) molnár
- c) borbély
- d) ács

8. Mivel foglalkozott Kosztolányi Dezső írói pályája kezdetén?

- a) ápoló
- b) tengerész
- c) újságíró
- d) szakács

9. Mi volt Jovan Jovanović Zmaj neves szerb költő eredeti foglalkozása?

- a) ügyvéd
- b) írnok
- c) feltaláló
- d) orvos

(A helyes válaszok: 1. b, 2. a, 3. b, 4. c, 5. c, 6. b, 7. b, 8. c, 9. d)

Nulladik

Az iskolában:

- Pistike, ki volt I. András apja?
- Nulladik András.

Első nap

A kisfiút az anyja az iskola kapujában várja, mert ez volt az első napja az iskolában.

- Na, és mit tanultatok ma? - kérdezi tőle.
- Képzeld anya, ma megtanultam írni! - feleli a kisfiú büszkén.
- Igen? Egyetlen nap alatt? És mit írtál?
- Azt nem tudom, olvasni még nem tanultam meg.

Durr egy pofon

Az apa nyitogatja a gyerek ellenőrzőjét.

Matek egyes, durr egy pofon.
Olvasás egyes, durr egy pofon.
Ének ötös, durr egy pofon.

A gyerek méltatlankodva így szól:

- De apa, ének ötös, miért kaptam a pofont?
- Mert két egyes után még volt kedved énekelni.

A gyerekek apja

A szórakozott tanárnő köszön a villamoson az egyik utasnak, de rájön, hogy nem is ismeri, ezért pirulva mentegetőzni kezd:

- Jaj, bocsásson meg, azt hittem, az egyik gyerekek apja!

Ki hazudik?

- Mama, az iskolában azt mondták, hogy állandóan hazudok!
- De Pistike, te még nem is jársz iskolába!

Tetszik?

- Hogy tetszik az iskola? - kérdi anyuka a kisfiát az első tanítási nap után
- Disznóság az egész! - fakad ki a gyerek.
- Mi csináljuk meg a feladatokat és mégis a tanító néni kap érte fizetést!

Álmodozó Pistike

Pistike elkésik az iskolából reggel. A barátja megkérdezi tőle:

- Miért késtél el ma reggel?
- Erre Pistike:
- Egy focimeccsről álmodtam, de hosszabítás volt...

Szűnyogcsípés

Az iskolában Pistikének óriási piros folt van az arcán. Megkérdezi a tanárnő:

- Pistike, mitől olyan piros az arcod?
- Megcsípett egy szűnyog.
- Ne beszélj mellé, egy szűnyogcsípéstől nem lehet olyan piros!
- Igen, de a bátyám az ásóval akarta lecsapni.

Átverés

A vasutas fia első nap sugárzó arccal megy az iskolába.

A nap végeztével már nem olyan lelkes a gyerek. Meg is kérdezi az apja:

- Na milyen volt az iskolában, fiam?
- Édesapám! Átverés az egész. Bemegyek, ki van írva az ajtóra, hogy első osztály, közben meg odabent fapadok voltak.

Vízum

Egy kubai iskolában történelemórán híres külföldi emberekről tanulnak a gyerekek.

- Miről volt híres Kolombusz Kristóf? - kérdi a tanárnő.
- Vízum nélkül jutott el Amerikába...

Történelem vizsga

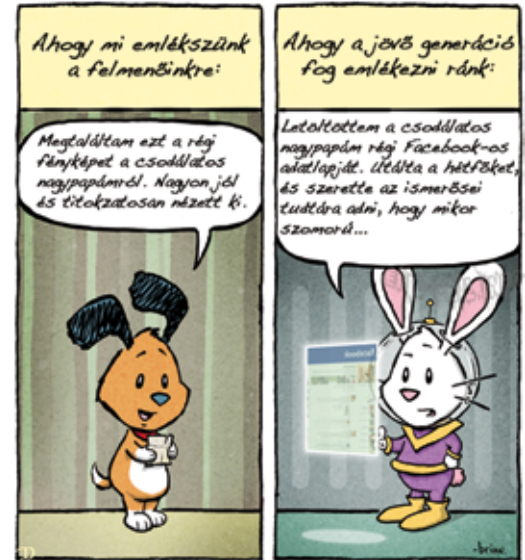
- Francia állampolgár volt, később generális, majd császár. Kiről van szó? - kérdezi a professzor.

- Nem tudom - mondja megszeppenve a diák.
- Bonaparte Napóleon!
- A diák feláll, és elindul az ajtó felé.
- Hová megy? - kérdezi a professzor.
- Ja, elnézést, azt hittem, hogy a következő diákot szólította!

A milliomos gyerek

A milliomos gyereke iskolába megy. Az első számtanórán kérdezi a tanító néni:

- Mennyi hatszor hét?
- A gyerek nem tudja. A tanító néni felszólít egy másik gyereket, aki megmondja a helyes eredményt:
- 42.
- Erre a milliomos gyereke:
- Csak? Én megadok érte 45-öt is.

Vacsora

- Pistike, addig nem állhatsz fel az asztaltól, amíg meg nem eszed a vacsorát! - mondja haragosan az anyuka.

- Jaj, de jó, akkor holnap nem mehetek iskolába!

Vécépapír

Ha az egyik iskolai vécében van vécépapír: szerencséd van.

Ha működik a vécé: még nagyobb szerencséd van.

Ha van illatosító spray is: tünés azonnal a tanári vécéből!

Ige

Milyen ige a ver? Cselekvő vagy szenvedő? - kérdezi a tanár úr Pistikétől.

- A tanár úrnak cselekvő, nekem pedig szenvedő...

Pitbull

Móricka megy haza az iskolából, és valakit lát a fán. Megkérdezi tőle:

- Mi történik? Talán a Redbull?
- Nem... Pitbull.

Kvantumfizika

- Pistike, melyik a kedvenc tantárgyad?
- A kvantumfizika.
- De hiszen ti még nem is tanultok kvantumfizikát!
- Hát éppen ezért!

Nyelvi tengerikígyók

A rekordok kedvelői szívesen vadásznak extrém hosszúságú kifejezésekre – ilyen szószerű tengerikígyókat kínálunk most nektek

1. Thaiföld fővárosának ünnepélyes alkalmakkor használt teljes nevét említi a Guinness Rekordok Könyve a világ leghosszabb földrajzi nevéként. Nem is csoda, hiszen így hangzik: **Krung Thep Maha Nakhon Amon Rattanakosin Mahinthara Ayutthaya Mahadilok Phop Noppharat Ratchathani Burirom Udom Ratchaniwet Mahasathan Amon Phiman Awatan Sathit Sakkathattiya Witsanu Kamprasit**, ez pedig nem kevesebb, mint százhetven betű. Magyarra fordítva még terjedelmesebb: **Angyalok földje, a halhatatlanság nagy városa, több isteni ékkő, a nagy leigázhatatlan angyali föld, a kilenc nemes kő földje, a királyi város, a kellemes főváros, a nagy királyi palota helye, örök földje az angyaloknak és felélesztett lelkeknek, a legnagyobb dévák által építve és előre elrendelve** – ami kettőszázharmincnégy betűt tesz ki. A település általánosan ismert neve Bangkok.

2. **Gorsafawddacha'ldraigodanheddogleddollőnpennrhyn areudraethceredigion**. Ez a név olvasható egy walesi kisvasút állomásának tábláján. Jelentése roppant költői, így hangzik: **Fawdach állomás és „sárkányfoga” az északi Penrhyn úton, a Cardigan-öböl arany tengerpartján**. A dolognak egyetlen szépséghibája van. Az, hogy ezt az „óriáskígyót” szándékosan agyalták ki, kifejezetten azért, hogy legyőzzék a korábbi rekordert, amelyet a dallamos **Llanfairpwllgwyngyllgogerychwyrndrobwlantysiliogogoch** betűsorról emlegetnek. Ez utóbbi is a walesi nyelv egyik gyönyörű szüleménye. Igaz, ez ugyancsak mesterséges lelemény, amelyet még a 19. században konstruáltak meg abból a célból, hogy híressé tegyék a falut, és minél több turistát vonzzanak oda.

3. A magyar felettébb alkalmas óriás szószerűk létrehozására. A legtöbben a barokkos **elkelkáposztástaníthatatlanságoskodásaitokért** kifejezést tartják a rekordernek, holott korántsem ez az első. Ugyanis csak 46 betű, míg a **legeslegmegszentségtelenítethetlenebbeiteknek** eggyel megelőzi, ez ugyanis 47 karaktert tartalmaz. Azonban mindkét kígyó jócskán lemarad az igazi csúcstartótól. Az amúgy meglehetősen nehezen értelmezhető töredezettségmentesítőtlenítethetlenségtelenítőtlenkedhetnétek ugyanis egész mondatokkal vetekedhet: hatvanöt betűből áll.

Szóbetoldó

		B				G		
	C	S				L	Ó	
B	I	R				L	O	M
B	O	NY				L	O	M
	Ú	SZ				R	U	
	S					R		

Csak egy szót kell találnod a rejtvény megfejtéséhez. Vigyázz, minden vízszintes sorban értelmes szónak kell kialakulnia.

Mondd ki gyorsan:

Lenin mauzóleumának lelinóleumozása.

Oszd meg, ha nem sikerült! :)

4. A magyarban viszonylag könnyű olyan hosszú szavakat képezni, amelyek egyetlen magánhangzót tartalmaznak. A játékos kedvűek nem is állnak ellen a kísértésnek. Íme, a-val: **tapasztalhatatlanabbakat** (kilenc a betű). Az **álmárványsárkánylánynyállátványánál** kifejezésben nem kevesebb, mint tizenegy á-t sikerült összegyűjteni, igaz, hogy a valóságos beszédhez ennek semmi köze. Más a helyzet a pártállásánál esetében, amely a gyakorlatban is használható. Viszont mindössze öt azonos magánhangzó szerepel benne. Ugyancsak előfordulhatna a valóságos szövegben is az **örömkönnözönötökhöz** alak, a maga nyolc ö-jével. E-vel, a magyar nyelv leggyakoribb magánhangzójával természetesen rengeteg egynemű szó szerkeszthető. Például: **legeslegmegengesztelhetlenebbeket**, illetve **legeslegmegfellebbezhetlenebbeket** (mindkettő tizenhárom e-vel).

Az ellenkező véglet

Nem szűkölködünk azonban a lehető legrövidebb, azaz egyetlen betűből álló szavakban sem. Az **a** határozott névelő, az **á** tagadás, az **e** rámutatás közeli tárgyra, az **ó** csodálkozás, az **ő** harmadik személyű személyes névmás. Mássalhangzóból viszont csak egy van, amelyik egymagában állva önálló szót alkot. Ez pedig az **s**, amely az **és** rövidebb párja.

Szókihúzó

D	E	T	R	Ö	K
G	I	E	A	Ő	I
Ö	P	Ó	L	R	V
E	Ö	Ő	M	G	I
D	Z	I	A	NNY	E
S	M	N	L	N	A

ALMA
DIÓ
EPER
KIVI
KÖRTE
MÁLNA
SZŐLŐ

A fenti gyümölcsneveket húzd ki az ábrából: jobbról balra, balról jobbra, letről fel és fentről le, valamint az átlók irányában. Ha összeolvasod a megmaradt betűket, még egy gyümölcs nevére is rájössz.

A helyes válasszal BÖGRÉT nyerhetsz!

Idei 29. számunkban egy nagyon furcsa épületegyüttest mutattunk nektek, amiről nehéz volt eldönteni, hogy tényleg így épült, vagy valamilyen fotótrükkkel tették kissé dülöngélővé. A **temerini Kókai Imre iskola hatodikosának, Bakos Orsolyának** sikerült megfejtenie, hogy az építmény Prágában található, Fred és Gingernek is nevezik, vagy táncoló háznak. Tehát szó sincs fotótrükkökről, az épület így épült fel. A világhírű táncosok, Fred Astaire és Ginger Rogers rendkívül látványos és könnyed táncukkal világszerte szá-

mos nemzedéket ragadtattak el a filmvászonnak köszönhetően. Az e heti nyeremény, a Jó Pajtás feliratú bögre tehát Orsolyáé, igyekszünk legkésőbb a jövő hónap elejéig eljuttatni neki.

És most jól nézzétek meg e heti számunk nyereménykérdését! Egy út melletti jelzőtáblát ábrázol, melynek készítői nem ismerik kellőképp a helyesírást. Találsz-e helyesírási „elírást” rajta? Csupán abban reménykedünk, hogy a nyomda ördöge nem fog megviccelni bennünket, és valóban olvashatóak lesznek a feliratok nyomtatásban is. Ha tudjátok a választ, akkor ne sokáig habozzatok, hanem mielőbb küldjétek el címünkre, és máris esélyesek lesztek egy Jó Pajtás feliratú bögrére! **Megfejtéseket 2018. november 12-éig várjuk.** Levélcímünk változatlan: Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad, e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Kérjük, a nevek mellett tüntessétek fel iskolátok nevét, az osztályt és a lakcímet is!

Szívószál és korallzátony

Nem túl gyakran gondolunk bele abba, hogy mi is történik a szemeteszkuka tartalmával, miután elviszi a kukasautó. Ha egyszer végigkövetnénk útját, utána bizonyára egészen máshogyan néznénk a házunk előtt álló konténerre.

A mesebeli kis habléányunk szenvedélye volt az emberi világból a tengerbe hullott „kincsek” gyűjtése. Vonzotta az emberek világa, sokszínűsége, ellenben saját, természetközeli életmódját kevésbé becsülte. Figurájában tükröződik az a felsőbbrendűség, ahogyan az ember önnön helyét kijelöli a világban. Vajon Ariel ugyanúgy érezne ma is, ha a nyakába zúdulna több tonna műanyag szemét? A Wall-e című animációs film érzékenyen és elgondolkodtatóan járja körbe az emberek mohóságát, és vak önáltatását a világ állapotáról és saját képességeiről, hatáiról. Gondoljunk csak bele, mennyi ideig tartott meggyőzni az embereket arról, hogy világunkat olyan katasztrófák fenyegetik, mint a globális felmelegedés vagy a mindent elborító szeméthegyek.

Mennyire tarthatjuk normálisnak az október végi 24-26 fokos hőmérséklet vidékünkön, és mit jelez nekünk a Duna megdőbentően alacsony vízállása? Természetesen ezekhez a jelenségekhez is sok tényező együttese szükséges, ugyanakkor intő jel lehet számunkra. Ahogyan az a látvány is, amikor a szemételepek környékét egész évben „ünnepi” díszbe vonja a szél által felkapott műanyag zacskók tömege.

Világunk szakadatlan változik, az ember is rajtahagyja kéznyomát. Így nem kizárólag pusztítani tud, de saját hibáit is képes korrigálni. Mindehhez mi is hozzájárulhatunk, ha fogmosás közben nem folyik folyamatosan a csapból a víz, ha a boltban zacskó helyett a saját vászontáskánkba pakolunk, ha szelektíven gyűjtjük a hulladékot, ha komposztot készítünk a kertben, vagy ha nemet mondunk a szívószálra a cukrászdában. De talán az egyik legfontosabb, hogy legyünk tudatos vásárlók, és ne dőlünk be a reklámok csábító ajánlatainak, és a decemberben kínált számoca látványának.

Herédi Károly

Festés újrahasznosítással

A palicsi Miroslav Antić iskola tanulói – tanáraik segítségével – munkaakción vettek részt, befestették az eddig kihasználatlan betonfelületeket az udvarban, a festés eredményeképpen pedig új játszófelület alakult ki, a tanulók örömeire. V. F.

A Jó Pajtás megjelenését támogatja

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350-9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm Tartomány

Magyar Nemzeti Tanács

Vajdasági magyar gyermeklap

- Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó és Nyomdaiipari Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ A kft. igazgatója: **Ókrész Rozália** ■ A Magyar Szó napilap főszerkesztője: **Varjú Márta** ■ A Jó Pajtás hetilap és a Mézeskalács havilap felelős szerkesztője: **Nagy Magdolna** ■ Tördelés és grafikai szerkesztés: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Tóth Eszter** ■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyósámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38-42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készül a Magyar Szó Kft. FORUM Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs